CO_2-jaarverslag 2025

Provincie Groningen – CO_2-Prestatieladder

Oktober 2026

Versie 1.1

Inhoud

1 Leeswijzer ... 3
2 Management statement en energiebeleid ... 3
3 Algemene eisen ... 5
3.1 Organisatie beschrijving ... 6
3.2 Organisatiegrens ... 6
3.3 Planning ... 7
3.4 Wetgeving en risico beheer ... 8
3.5 CO_2-Prestatieladderprojecten: opdrachtgeverschap ... 9
4 Invalshoek A: Inzicht ... 9
4.1 CO_2-Footprint ... 10
4.2 Emissiefactoren ... 10
4.3 Niet-CO_2-broeikasgassen ... 11
4.4 Energiebalans ... 12
4.5 Energiebeoordeling ... 12
4.6 Conclusie en aanbevelingen ... 15
4.7 Flexibiliteit van het energiesysteem ... 16
4.8 Onzekerheden en uitsluitingen ... 18
5 Invalshoek B: Reductie ... 19
5.1 Algemene uitleg strategie ... 20
5.2 Korte termijn ... 20
5.3 Plan van aanpak ... 21
5.4 Verantwoording doelstellingen ... 22
5.5 Voortgang op de doelstellingen ... 23
5.6 Vergelijking met sectorgenoten ... 25
6 Invalshoek C: Communicatie ... 26
6.1 Sleutelpersonen ... 27
6.2 Communicatieplan ... 31
7 Invalshoek D: Samenwerking ... 33
7.1 Inventarisatie kennis- en samenwerkingsbehoeftes ... 34
7.2 Inventarisatie relevante samenwerkingsverbanden ... 34

1 Leeswijzer

Het CO_2-managementdossier bestaat uit verschillende documenten. Dit CO_2-jaarverslag bevat de belangrijkste informatie over het CO_2-managementsysteem van de organisatie. Dit document is als volgt opgebouwd:

- Management statement en energiebeleid
- Algemene eisen: Beschrijving van de organisatie
- Invalshoek A: Rapportage van CO_2-uitstoot conform ISO 14061-1
- Invalshoek B: Doelstellingen, maatregelen, ambities en voortgang
- Invalshoek C: Communicatie
- Invalshoek D: Samenwerking

Daarnaast zijn er de volgende ondersteunende documenten:

- CO_2-dashboard (PowerBI)
- Interne audit (Excel)
- Directiebeoordeling (Presentatie)

CO_2-dashboard
Het CO_2-dashboard: Power BI is een online dashboard waarin alle belangrijke gegevens over CO_2-uitstoot en energieverbruik worden bijgehouden. Dit hulpmiddel ondersteunt bij het meten en analyseren van de uitstoot in scope 1 en scope 2.

Directiebeoordeling
De directie beoordeelt jaarlijks door middel van de directiebeoordeling of het CO_2-managementsysteem aansluit bij de organisatie. Met als doel het controleren van de effectiviteit van het systeem, het signaleren van verbeterkansen en het nemen van strategische beslissingen.

De directiebeoordeling bestaat uit:

- Input-document: Vaak bestaande uit een PowerPoint met data en analyses.
- Output-document: Een samenvatting van de beslissingen en acties voor het komende jaar.

Interne audit
Elk jaar wordt er een interne audit uitgevoerd door een team van onafhankelijke auditoren om te controleren of het CO_2-managementsysteem goed wordt toegepast binnen de organisatie en voldoet aan de eisen. Dit helpt bij het identificeren van verbeterpunten, en bij de voorbereiding op de externe audit.

SKAO-pagina
Op de SKAO-pagina van de organisatie is de vereiste informatie terug te vinden over de projecten met gunningsvoordeel. Ook communiceert de organisatie via dit kanaal over haar duurzaamheidsambities.

Provincie website
Op de provincie website staat op de pagina CO_2-beleid een samenvatting van de informatie over de terug CO_2-Prestatieladder te vinden. Ook worden hier de vereiste documenten voor de CO_2-Prestatieladder gedeeld.

2 Management statement en energiebeleid

Inleiding
Als provincie Groningen zijn wij toegewijd aan het realiseren van een duurzame, toekomstbestendige en maatschappelijk verantwoorde organisatie. Wij werken structureel aan het verminderen van onze CO_2-uitstoot, het optimaliseren van ons energieverbruik en het verduurzamen van onze bedrijfsvoering. Hiermee dragen wij bij aan de Europese en nationale klimaatdoelstellingen, onze eigen duurzaamheidsdoelen en de brede welvaart van huidige en toekomstige generaties.

Onze aanpak sluit aan bij de Aanpak Duurzame Ontwikkeling 2024-2034 en de CO_2-Prestatieladder. Daarbij richten wij ons niet alleen op onze directe uitstoot, maar ook op het verduurzamen van processen, projecten, mobiliteit, vastgoed, inkoop en samenwerking binnen onze ketens.

Doelstelling en strategische richting
Wij integreren energie-efficiëntie, CO_2-reductie en duurzame ontwikkeling in onze beleidsvorming, bedrijfsvoering en projecten. Daarbij streven wij naar continue verbetering van onze prestaties en richten wij ons op:

- Het realiseren van een klimaatneutrale, circulaire en toekomstbestendige organisatie;
- Het toepassen van innovatieve technologieën, duurzame investeringen en circulaire oplossingen;
- Het verduurzamen van ons vastgoed, wagenpark, mobiliteit en inkoopbeleid;
- Het stimuleren van bewustwording en duurzame keuzes binnen de organisatie;
- Het structureel monitoren, evalueren en verbeteren van onze energie- en CO_2-prestaties;
- Het verminderen van onze directe uitstoot (scope 1 en 2) en het vergroten van inzicht in relevante ketenemissies (scope 3).

Beschikbaarheid van middelen en verantwoordelijkheid van de directie
Als directie nemen wij verantwoordelijkheid voor het realiseren van onze energie-, klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen. Wij zetten ons in voor:

- Het beschikbaar stellen van voldoende middelen, capaciteit en kennis om de doelstellingen te behalen;
- Het actief ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan CO_2-reductie, energiebesparing en duurzame ontwikkeling;
- Het versterken van kennis, vaardigheden en bewustwording van medewerkers op het gebied van duurzaamheid;
- Het bevorderen van samenwerking binnen de organisatie en met externe partners om duurzame resultaten te realiseren;
- Het behouden en verder ontwikkelen van ons energiemanagementsysteem en de CO_2-Prestatieladder.

Kader voor doelstellingen en systeembeheer
Wij voeren ons energie- en CO_2-managementsysteem uit volgens het principe van continue verbetering (Plan-Do-Check-Act). Hierbij stellen wij meetbare doelstellingen vast, monitoren wij de voortgang en sturen wij waar nodig bij.

Onze focus ligt op:

- Het behalen van de provinciale ambitie van een netto emissieloze en gasloze vastgoedportefeuille;
- Het verder verduurzamen van mobiliteit en zakelijk reizen;
- Het realiseren van een emissieloos wagenpark en duurzame inzet van materieel;
- Het structureel terugdringen van energieverbruik en CO_2-uitstoot;
- Het vergroten van inzicht in ketenemissies en het ontwikkelen van passende reductiemaatregelen;
- Het behouden van onze certificering op de CO_2-Prestatieladder en de verdere implementatie van Handboek 4.0.

Wettelijke naleving
Wij voldoen aan alle relevante wettelijke eisen en regelgeving met betrekking tot energiebesparing, duurzame energie en CO_2-reductie. Daarnaast volgen wij actief ontwikkelingen in Europese en nationale regelgeving en vertalen deze waar mogelijk naar onze eigen organisatie, beleid en uitvoering.

Continue verbetering
Wij verbinden ons aan voortdurende verbetering van zowel onze energieprestaties als ons energie- en duurzaamheidsmanagement. Dit doen wij onder meer door:

- Periodieke beoordeling van energieverbruik, CO_2-uitstoot en reductiemaatregelen;
- Het delen van resultaten, leerervaringen en best practices;
- Het stimuleren van duurzame innovatie binnen projecten en bedrijfsvoering;
- Het toepassen van duurzame en circulaire principes in onze inkoop, aanbestedingen en investeringen;
- Het actief betrekken van medewerkers bij het realiseren van onze duurzaamheidsdoelstellingen;
- Het versterken van samenwerking binnen onze ketens en netwerken.

Slotverklaring
Met dit beleid bevestigen wij onze ambitie om als provincie Groningen een voorbeeldrol te vervullen op het gebied van duurzame ontwikkeling. Wij zetten ons in voor een organisatie die klimaatbewust, energie-efficiënt, circulair en toekomstbestendig opereert. Door duurzaamheid integraal onderdeel te maken van onze dagelijkse praktijk leveren wij een bijdrage aan een leefbaar en welvarend Groningen, nu en in de toekomst.

3 Algemene eisen

3.1 Organisatie beschrijving

Provincie Groningen is een decentrale overheid die zich inzet voor de ontwikkeling van een duurzaam, leefbaar en economisch sterk Groningen. De provincie werkt aan maatschappelijke opgaven op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, mobiliteit, energie, klimaat, economie, natuur, water, leefbaarheid en cultuur. Daarnaast beheert de provincie een omvangrijke portefeuille van infrastructuur, vastgoed, materieel en ondersteunende bedrijfsvoeringstaken.

De provincie heeft een voorbeeldrol op het gebied van duurzame ontwikkeling en werkt aan het realiseren van de Europese, nationale en provinciale klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen. Hierbij wordt gestuurd op energiebesparing, CO_2-reductie, duurzame mobiliteit, circulair werken en het verduurzamen van vastgoed en infrastructuur.

De voor de organisatie meest relevante NACE-codes zijn:

- 84.11 – Openbaar bestuur;
- 84.12 – Overheidsdiensten op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs, cultuur en overige maatschappelijke dienstverlening (voor zover van toepassing op provinciale taken).

Op basis van hoofdstuk 4.2 van Handboek CO_2-Prestatieladder 4.0 wordt de provincie Groningen aangemerkt als een grote organisatie. De provincie beschikt over een omvangrijke organisatorische scope met meerdere locaties, een grote vastgoedportefeuille, een uitgebreid wagenpark en infrastructurele assets verspreid over de gehele provincie. Hierdoor zijn geen uitzonderingen voor kleine organisaties van toepassing en wordt volledig invulling gegeven aan de eisen die gelden voor certificering op trede 1 van de CO_2-Prestatieladder.

3.2 Organisatiegrens

In 2026 is de organisatorische grens aangepast ten opzichte van de vorige jaren. De Praktische Gids voor overheden is volledig toegepast. Op basis van stemrecht van de provincie zijn er dit jaar nieuwe verbonden partijen meegenomen in onze monitoring. Hieronder een verkort overzicht van de organisatiegrens en de verbonden partijen. Een gedetailleerde versie is weergegeven in het bestand Organisatiegrens.

Tabel 1: Organisatiegrens provincie Groningen

Verbonden partij	Aandeel organisatorische grens	Toelichting
OV-bureau	33%	De uitstoot van het OV-bureau Groningen Drenthe werd voorheen voor 66%. Door de toepassing van de Praktische Gids SKAO wordt de uitstoot van het OV-bureau voor 33% meegenomen.
Investeringsfonds Groningen B.V.	100%	Partij is onderdeel van de organisatorische grens maar heeft geen uitstoot om te rapporteren.
Havenschap Groningen Seaports	50%	
Prolander	50%	
Waddenfonds	33%	
Samenwerkingsverband Noord-Nederland	33%	
Groningen Airport Eelde N.V.	35%	
Groeifonds B.V.	50%	Partij is onderdeel van de organisatorische grens maar heeft geen uitstoot om te rapporteren.
Groningen Bereikbaar	20%	

Noordelijk Archeologisch Depot (NAD) Nuis	33%	Noordelijk Archeologisch Depot Nuis valt nu binnen de organisatorische grens. Het gebouw is echter al onderdeel van de vastgoedportefeuille van de provincie en deze uitstoot wordt al voor 33% meegenomen;
Gebiedsontwikkeling Oostpolder B.V.	90%	Gebiedsontwikkeling Oostpolder B.V. is een nieuwe verbonden partij. De B.V. is 18 december 2025 opgericht. De B.V. geeft uitvoering, namens de provincie Groningen en de gemeente het Hogeland, aan bedrijventerrein Oostpolder. In 2025 was er geen uitstoot om mee te nemen;
Claim Staat Vennootschap B.V.		Partij is in 2025 ontbonden en daarom geen onderdeel meer van de organisatorische grens.

3.3 Planning

Als organisatie beschikken we over een energie- en CO_2-managementsysteem om het energieverbruik te optimaliseren en de CO_2-uitstoot te verminderen. Dit systeem wordt opgezet, uitgevoerd, onderhouden en continue verbeterd volgens de Plan-Do-Check-Act (PDCA) cyclus.

In de **Plan-fase** worden doelstellingen en vereisten vastgesteld op basis van de eisen van de CO_2-Prestatieladder. In deze fase worden de benodigde processen, mogelijke risico's en kansen om de beste resultaten te behalen geïdentificeerd.

In de **Do-fase** worden de geplande acties uitgevoerd en geïntegreerd in de dagelijkse bedrijfsprocessen. Hierbij wordt er gefocust op continue verbetering en de betrokkenheid van medewerkers.

In de **Check-fase** wordt gecontroleerd of de genomen maatregelen effectief zijn en of de doelstellingen worden behaald. Dit gebeurt door monitoring van het managementsysteem, meten van de voortgang en het uitvoeren van interne audits van het energie- en CO_2-managementsysteem. Afwijkingen en verbeterpunten worden geanalyseerd.

In de **Act-fase** worden corrigerende en preventieve maatregelen doorgevoerd, op basis van de evaluaties, om het systeem en de energie- en CO_2-prestaties continu te verbeteren.

Door de PDCA-cyclus steeds opnieuw toe te passen, blijven we het energieverbruik verbeteren en de CO_2-uitstoot verminderen, met focus op duurzaamheid en efficiëntie.

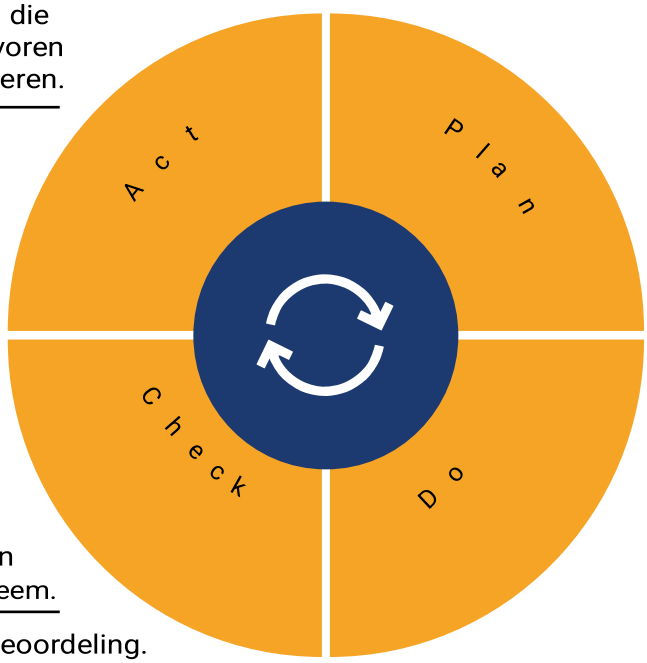
Act

Actiepunten die bij act naar voren komen uitvoeren.

Plan

Plannen communicatie en samenwerking.

Emissiegegevens en factoren bepalen

Check

Evaluatie van het CO_2-systeem.

Voortgang beoordeling.

Interne en externe audit.

Do

Het uitvoeren van participatie

Het communiceren

Het opstellen van de CO_2-footprint

Figuur 1: PDCA-cyclus

In de Aanpak Duurzame Ontwikkeling is op pagina 18 t/m 22 is te zien op welke manier de PDCA-cyclus van de organisatie is ingericht. Door de cyclus steeds opnieuw toe te passen, blijven we het energieverbruik verbeteren en de CO_2-uitstoot verminderen, met focus op duurzaamheid en efficiëntie.

3.4 Wetgeving en risico beheer

Binnen de organisatie waarborgen we voortdurende naleving van relevante wet- en regelgeving op het gebied van CO_2-reductie en energiebesparing door:

- Actieve monitoring van wijzigingen in wet- en regelgeving door onze juridisch afdeling en wijzigingen in certificeringsnormen en beleidsontwikkelingen door de afdeling Duurzame Ontwikkeling;
- Regelmatige afstemming met interne collega's eveneens als relevante instanties zoals collega-overheden;
- Periodieke audits op certificeringsnormen en juridische controles door de werkwijze van de juridische afdeling, om naleving en compliance te verzekeren.

Daarnaast worden risico's en kansen met betrekking tot het CO_2-managementsysteem systematisch beheerd:

- Risico's worden geïdentificeerd via interne audits en risico-evaluaties;
- Kansen voor verbetering en innovatie worden actief benut, bijvoorbeeld door investeringen in duurzame energieopwekking en efficiëntere bedrijfsvoering;
- Correctieve en preventieve maatregelen worden tijdig ingezet om prestaties continu te verbeteren.

Door deze gestructureerde aanpak blijven we aantoonbaar op de hoogte van wetgeving en risico's en dragen we bij aan voortdurende verbetering van onze energie- en CO_2-prestaties, in lijn met de CO_2-Prestatieladder.

Een algemeen overzicht van risico's en wetgeving wordt weergeven in de bijlage Wetgevingsregister en Risico-inventarisatie.

3.5 CO_2-Prestatieladderprojecten: opdrachtgeverschap

Als provincie zijn wij opdrachtgever en hebben wij zelf geen CO_2-Prestatieladderprojecten. Omdat wij dit wel onderschrijven geven in deze paragraaf een overzicht van de aanbestedingen waarbij wij eisen conform de CO_2-Prestatieladder aan de opdrachtnemers hebben gesteld.

In het rapportagejaar 2025 zijn er vijf aanbestedingen gedaan op basis van gunningsvoordeel op CO_2-uitstoot. Dit zijn:

- Projectinrichting en circulair meubilair, Europese aanbesteding, Gunningscriteria Duurzaamheid en circulariteit, CO_2-reductie;
- Veeg/zuigwagens, Europese aanbesteding, PvE: CO_2 uitstoot van de aangeboden wagens moet worden ingediend. En geschikt voor HVO100;
- Levering wegenzout, Europese aanbesteding, Gunningscriteria MKI stimulering;
- Verhuisdiensten, Europese aanbesteding, Gunningscriteria Duurzaamheid en Social Return, Hoe vermindert u de CO_2 uitstoot van het wagenpark gedurende de looptijd van het contract;
- Levering tractor, Meervoudig onderhands, Eis: geschikt voor HVO100 (indirect draagt dit bij een lagere CO_2-uitstoot).

Aanbestedingen Werken
In de onderstaande aanbestedingen van werken zijn alle aannemers gecertificeerd volgens niveau 5 van de CO_2-Prestatieladder.

- OMOP openbare ruimte Blauwestad
- Bouwteam Vervangen keerwanden N860
- GO N388 Zoutkamp-N361
- Groningen- Ten Boer Vorktand Zuid
- BS Park Fase 2 - Bovist
- Grondwerken Dubbele Dijk
- Doorfietsroute Groningen - Leek, deelgebied ABC
- Raamovereenkomst KO Wegen 2025-2026
- GO N976 Sellingen-Ter Apel
- BWRM Park 2 Noord
- Fietsenstallingen provinciale bushaltes
- GO kunstwerken Winneweer Garrelsweer
- Slijtlaag N998 Kantens - Usquert
- Doorfietsroute Groningen - Leek, deelgebied E
- GO N361 Mensingeweer-N388
- ROK KO Kunstwerken 2026-2027
- BVZ N996 Loppersum-Garrelsweer

4 Invalshoek A: Inzicht

Waar Staan We Nu? CO_2-uitstoot en energieverbruik

4.1 CO_2-Footprint

De CO_2-footprint is opgesteld in het CO_2-dashboard: Power BI, conform het GHG-protocol.

Door een aanzienlijke verandering: het herzien van de organisatiegrens en het toepassen van de methode beschreven in de Praktische Gids voor overheden; is het basisjaar voor de monitoring volgens de CO_2-Prestatieladder veranderd van 2019 naar 2024. In het dashboard is de uitstoot van de provincie Groningen en alle verbonden partijen met uitstoot weergegeven vanaf 2024. Voor het OV-bureau en de provincie Groningen is er data vanaf 2019 inzichtelijk.

Als aanvulling op de data in het dashboard is ook het datakwaliteitsmanagementplan opgesteld voor de verschillende emissiestromen. In dit Excel document is per datapunt aangegeven welke onzekerheden en verbeterpunten zijn geïdentificeerd. De footprint is opgesteld aan de hand van Well-to-Wheel emissiefactoren. Uitzondering hierop is Groningen Airport Eelde. In hun dataverzameling gebruiken ze Tank-to-Wheel. Hierdoor komen het aantal liters overeen, maar is de genoteerde uitstoot anders.

Tabel 2: Overzicht CO_2-emissies 2025

Terug naar rapport | KG CO2-UITSTOOT PER ORGANISATIE

Scope label Organisatie	Scope 1 CO2	Percentage van totale CO2-uitstoot	Scope 2 CO2	Percentage van totale CO2-uitstoot	Zakelijk reizen CO2	Percentage van totale CO2-uitstoot	**Totaal CO2**	**Percentage van totale CO2-uitstoot**
Airport Eelde	72.993	4,5%	64.471	4,0%			**137.464**	**8,4%**
Groningen Bereikbaar	5.084	0,3%	2.030	0,1%			**7.114**	**0,4%**
Groningen Seaports	31.460	1,9%	33.533	2,1%	97.982	6,0%	**162.976**	**10,0%**
OV Bureau	891.640	54,7%	5.310	0,3%	1.110	0,1%	**898.060**	**55,1%**
Prolander	0	0,0%			20.727	1,3%	**20.727**	**1,3%**
Provincie Groningen	230.905	14,2%	0	0,0%	140.055	8,6%	**370.960**	**22,7%**
SNN	16.900	1,0%	10.912	0,7%	4.923	0,3%	**32.735**	**2,0%**
Waddenfonds	1.066	0,1%	113	0,0%			**1.179**	**0,1%**
Totaal	**1.250.049**	**76,6%**	**116.368**	**7,1%**	**264.797**	**16,2%**	**1.631.214**	**100,0%**

Tabel 3: Location en market based elektriciteitsverbruik

Terug naar rapport | VERBRUIK EN UITSTOOT – LOCATION BASED EN MARKET BASED

Herkomst label organisatie	Location based - Verbruik	Location based - CO2-uitstoot	Market based - Verbruik	Market based - CO2-uitstoot
Verbonden - OV Bureau	22.614.087	2.018.172	22.614.087	5.310
Provincie Groningen	4.502.605	1.206.698	-52.170.202	0
Verbonden - Airport Eelde	803.509	75.369	803.509	64.471
Verbonden - Groningen Seaports	250.246	33.533	250.246	33.533
Verbonden - SNN	122.269	10.912	122.269	10.912
Verbonden - Groningen Bereikbaar	37.881	2.030	37.881	2.030
Verbonden - Prolander	27.473	852	27.473	0
Verbonden - Waddenfonds	1.262	113	1.262	113
Totaal	**28.359.331**	**3.347.678**	**-28.313.476**	**116.368**

4.2 Emissiefactoren

In 2025 zijn meerdere emissiefactoren zijn aangepast. Ook is er voor alle factoren de conversie naar MJ toegevoegd voor de berekening van het finale energieverbruik. De volgende factoren zijn geüpdatet: koudemiddelen, langeafstandsvluchten en alle brandstoffen en biobrandstoffen voor voertuigen en schepen. De elektrische motor en bromfiets zijn toegevoegd aan de lijst met emissiefactoren. Ook voor het openbaar vervoer zijn de emissiefactoren uitgebreid. Trein is nu een losse emissiefactor.

Het aanpassen van de emissiefactoren heeft tot gevolg dat er in het dashboard een besparing van 100% staat. Dit is omdat de data niet meer beschikbaar is door de wijziging van de emissiefactor.

Naast de wijzigingen in emissiefactoren, hebben we sinds 2024 meer inzicht. Sinds halverwege 2024 is het mogelijk om onderscheid te maken in het type brandstof dat gebruikt is in de data van de provincie Groningen. Hierdoor kunnen we gerichter monitoren en bijsturen.

OV-bureau
Het aanpassen van de emissiefactor voor waterstof heeft een grote invloed gehad. Dit heeft met name bij het OV-bureau voor een stijging in uitstoot gezorgd. De emissiefactor van waterstof is groter geworden. Hierdoor is de uitstoot gestegen. Het totale verbruik is echter gedaald.

→ Zie het CO_2-dashboard van Power BI voor de footprint, emissiefactoren;
→ Hier vind je het datakwaliteitsmanagementplan.

4.3 Niet-CO_2-broeikasgassen

Binnen de provincie Groningen en de verbonden partijen is onderzocht of deze overige beïnvloedbare emissie bronnen aanwezig zijn. Uit dit onderzoek blijkt dat er koelgassen worden gebruikt in de warmtepompen, airco units in de keukens en de koelingen, echter zijn deze systemen gesloten. Er is geen sprake van lekkage of het bijvullen van koelgassen. De handblussers die PFAS bevatten zijn nagenoeg allemaal vervangen door CO_2 -blussers.

4.4 Energiebalans

Het energieverbruik is opgesteld in het CO_2-dashboard van Power BI.

Tabel 4: Energiebalans 2025

Terug naar rapport | MJ-VERBRUIK

Beschrijving	Hoeveelheid*	MJ-verbruik rapportagejaar	MJ-verbruik referentiejaar	Absoluut verschil	Procentueel verschil	Percentage van MJ-footprint in geselecteerde scope
Brandstoffen energiecentrales en individuele warmteopwekking - Aardgas	172.321	2.669.448	2.768.516	-99.068	-3,58%	2,14%
Brandstoffen voertuigen en schepen - Benzine (E10)	23.900	748.301	854.978	-106.677	-12,48%	0,60%
Brandstoffen voertuigen en schepen - Benzine (E5, 2023 blend)			93.994	-93.994	-100,00%	
Brandstoffen voertuigen en schepen - Benzine (E5, 2025 blend)	1.375	43.849		43.849		0,04%
Brandstoffen voertuigen en schepen - Biodiesel (HVO)	5.896.424	71.482.583	75.211.948	-3.729.366	-4,96%	57,32%
Brandstoffen voertuigen en schepen - CNG (aardgas)	2.760	104.893	299.096	-194.204	-64,93%	0,08%
Brandstoffen voertuigen en schepen - Diesel (B7)	8.286	153.103	178.540	-25.437	-14,25%	0,12%
Brandstoffen voertuigen en schepen - LPG	61	1.475	13.278	-11.803	-88,89%	0,00%
Brandstoffen voertuigen en schepen - Waterstof groen	101.796	4.250.967	4.591.770	-340.803	-7,42%	3,41%
Elektriciteit - Elektriciteit (onbekend)			18.275.146	-18.275.146	-100,00%	
Elektriciteit - Elektriciteit (onbekend) gridmix	5.246.503	16.640.057		16.640.057		13,34%
Elektriciteit - Elektriciteit (zonne-energie)	23.082.517	28.317.314	23.522.624	4.794.691	20,38%	22,71%
Fossiele brandstoffen met bio-bijmenging - HVO 7	23.266	291.197	292.960	-1.763	-0,60%	0,23%
Personenvervoer - Auto (elektrisch, groen)			881	-881	-100,00%	
Personenvervoer - Elektrisch Groene stroom	27.473	10.989		10.989		0,01%
Totaal	**34.586.682**	**124.714.176**	**126.103.731**	**-1.389.555**	**-1,10%**	**100,00%**

4.5 Energiebeoordeling

Een belangrijk onderdeel van de energiebeoordeling is om duidelijk te maken waar de meeste energie wordt verbruikt. Daarom is onderzocht welke processen en activiteiten binnen de organisatie de grootste invloed hebben op het energieverbruik en de CO_2-uitstoot. Met deze informatie kijken we waar verbeteringen doorgevoerd kunnen worden voor het optimaliseren van het energieverbruik.

De emissiestromen die in rapportagejaar gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor ten minste 80% van het energieverbruik van alle partijen binnen de organisatorische grens zijn:

- Elektriciteitsverbruik (zonne-energie) - 22,71%
- Biodiesel (HVO)– 57,32%

Elektriciteitsverbruik per organisatie

Het OV-bureau is de grootste verbruiker van elektriciteit. Hierbij gebruikt het OV-bureau voor 27,80% hernieuwbare regionaal opgewekte elektriciteit. Het verbruik van elektriciteit is te verklaren door het elektrische busvervoer. Verwachting is dat het elektriciteitsverbruik zal toenemen door verdere elektrificatie van het wagenpark.

Na het OV-bureau is provincie Groningen de grootste verbruiker van elektriciteit. 4,71% van het elektriciteitsverbruik wordt opgewekt door zonne-energie. Verwachting is dat het aandeel elektriciteit uit zonne-energie zal toenemen na de realisatie van de buitenlocatie Roodehaan en de plaatsing van 500 zonnepanelen.

Verbruik biodiesel

Het OV-bureau is de grootste verbruiker van biodiesel. Hierbij gebruikt het OV-bureau voor 67,84% biodiesel. Het verbruik van biodiesel is te verklaren door het busvervoer. Ten opzichte van het basisjaar was er een afname van 4,3%. Verwachting is dat het verbruik van Biodiesel zal afnemen door de verdere elektrificatie van het wagenpark.

Na het OV-bureau is de provincie Groningen de grootste verbruiker van biodiesel met 22,83%. De provincie Groningen heeft nog 13 dieselvoertuigen in bezit. Verwachting is dat deze voertuigen per 2033 worden afgeschreven. Er worden mogelijkheden onderzocht om vervroegd af te schrijven.

4.5.1 Provincie Groningen

Provincie Groningen is verantwoordelijk voor 22,7% van de totale CO_2-uitstoot. Het grootste energieverbruik en uitstoot van de provincie Groningen vindt plaats bij de opwek van elektriciteit voor zowel het vastgoed als het wagenpark. Anders dan bij de verbonden partijen is gasverbruik geen onderdeel van de energiebeoordeling. De provinciale ambitie is om in 2028 de gehele provinciale

vastgoedportefeuille van het gas af te hebben. Beide locaties van het provinciehuis, Sint Jansstraat 4 en Martinikerkhof 12, zijn beide van het gas af en worden verwarmd door middel van een innovatief warmte- en koudeopslag in de bodem. Martinikerkhof 12 wordt in 2027 gerenoveerd. Na de renovatie wordt er voor dit pand een nieuw energielabel aangevraagd.

Het elektriciteitsverbruik wordt vergroend door Garanties Van Oorsprong (GVO's). De elektriciteit wordt met meerdere overheidsorganisaties gezamenlijk ingekocht. Voor 2025 is er in dit coöperatief verband voor 56.573.000 KwH aan GVO's aangekocht. Hiervan 4.046.343 KwH voor de provincie Groningen gecompenseerd. Het aankopen van GVO's neemt niet weg dat er energieverbruik heeft plaatsgevonden bij de opwek van de elektriciteit. Door middel van het verduurzamen van locaties en het opwekken van eigen groene stroom wordt eraan gewerkt dit energieverbruik structureel te verminderen.

Tabel 6: Verbruik op basis van herkomst

Terug naar rapport | KG CO2-UITSTOOT OP BASIS VAN HERKOMST

Herkomst	CO2-uitstoot rapportagejaar	CO2-uitstoot referentiejaar	Procentueel verschil	Absoluut verschil	GJ-verbruik rapportagejaar	GJ-verbruik referentiejaar
Zakelijk reizen	140.055	189.927	-26,3 %	-49.872	1.586,4	2.165,7
Vastgoed	78.728	86.335	-8,8 %	-7.606	16.583,9	18.440,1
Wagenpark	152.177	172.348	-11,7 %	-20.171	7.466,7	7.928,2
Verbonden - OV Bureau	898.060	758.726	18,4 %	139.333	97.286,5	96.394,5
Verbonden - Groningen Seaports	162.976	172.988	-5,8 %	-10.012	2.049,0	2.029,5
Verbonden - Groningen Bereikbaar	7.114	9.016	-21,1 %	-1.902	102,7	121,2
Verbonden - SNN	32.735	33.194	-1,4 %	-459	459,4	418,6
Verbonden - Airport Eelde	137.464	148.164	-7,2 %	-10.700	1.993,7	1.881,5
Verbonden - Prolander	20.727	10.530	96,8 %	10.197	253,6	119,3
Verbonden - Waddenfonds	1.179	5.359	-78,0 %	-4.181	17,3	72,0
Totaal	**1.631.214**	**1.586.586**	**2,8 %**	**44.628**	**127.799,3**	**129.570,6**

Er is een procentuele afname van 8,8% in het energieverbruik van het vastgoed sinds 2024. Volgende jaren zal het energieverbruik nog aanzienlijk afnemen. Met name omdat het gasverbruik bij het vastgoed nog voor een groot aandeel energieverbruik zorgt. Een groot deel van het vastgoed gaat komende jaren van gas of het vastgoed wordt afgestoten.

Tabel 7: Verbruik per locatie

Terug naar rapport | TOP 10 VERBRUIKENDE AANSLUITINGEN IN GEKOZEN JAAR

Adres	Verbruik rapportagejaar	CO2 uitstoot rapportagejaar	Verbruik referentiejaar	CO2 uitstoot referentiejaar	Verschil procentueel	Aandeel CO2-Footprint	Aandeel op totaal verbruik energie soort in gekozen jaar
Sint Jansstraat 4, 9712JN GRONINGEN	2.239.901	602.034	2.290.488	772.432	-2,21 %		52,27 %
Martinikerkhof 12, 9712JG GRONINGEN	511.432	137.064	550.636	185.564	-7,12 %		11,90 %
Zeedijk 2, 9976VM LAUWERSOOG	95.540	25.605	105.911	35.692	-9,79 %		2,22 %
Winschoterweg 6, 9723CG GRONINGEN	84.170	22.558	55.189	18.599	52,51 %		1,96 %
Pop Dijkemaweg 41 1, 9731BC GRONINGEN	64.108	17.181	61.951	20.877	3,48 %		1,49 %
Langestraat 11, 9804PE NOORDHORN	60.179	16.128	64.903	21.872	-7,28 %		1,40 %
Redersplein 8, 9685AW BLAUWESTAD	57.231	15.338	55.057	18.554	3,95 %		1,33 %
Bedumerweg 128, 9716AM GRONINGEN	38.300	10.264	64.670	21.794	-40,78 %		0,89 %
Bergweg 1, 9642LV VEENDAM	34.238	9.176	42.794	14.422	-19,99 %		0,80 %
Nieuweweg 76, 9364PE NUIS	33.163	8.888	27.580	9.294	20,25 %		0,77 %

- Enkele locaties zijn komen te vervallen. Hierdoor is ten opzichte van het referentiejaar 100% besparing.
- Garmerwolde is sinds halverwege 2025 niet meer in eigendom van provincie. Het is een anti-kraak pand. Dit verklaart de afname van uitstoot met 27,67%.
- Zeedijk 2 is een besparing van 20,45%. In dit pand is de bediening van de sluis. In de winter wordt het pand niet gebruikt en wordt de sluis bediend vanuit het provinciehuis. Dit omdat er enkel commerciële vaarten zijn. In de zomer wordt het pand wel gebruikt omdat er dan meer recreatieve bootjes zijn die begeleid moeten worden.
- NAD-Nuis: Het Noordelijk Archeologisch Depot Nuis wordt grondig gerenoveerd en energieneutraal gemaakt volgens de BENG methodiek. Ook hier worden de drie gasaansluitingen verwijderd en het gebouw verduurzaamd en elektrisch verwarmd. Bij NAD Nuis wordt er verkend of er een accu geplaatst kan worden in combinatie met zonnepanelen om de netcongestie te verminderen.
- Roodehaan: Bij het in gebruik nemen van de nieuwgebouwde centrale buitenlocatie Roodehaan worden de andere buitenlocaties gefaseerd afgestoten. De volgende adressen worden vervangen door een centrale locatie: Hoogeweg 7a, Meenteweg 13, Pekelwerk 39 en

Oostersluisweg 9. De centrale buitenlocatie Roodehaan bevat geen gasaansluiting. Roodehaan beperkt ook de netcongestie door op momenten van schaarste energie te leveren aan het stroomnet. Met het overschot van de opgewekte stroom worden de provinciale auto's die s 'nachts staan gestationeerd opgeladen. Door alle innovaties en duurzame oplossingen is Roodehaan een NOM (nul-op-de-meter) gebouw.

- De laatste 4 gasaansluitingen (+/- 12.000 m3 op jaarbasis) betreft 2 bruggen, een sluisgebouw en het toiletgebouw in de Blauwestad. Hiervoor zal een alternatief worden geïnstalleerd waardoor alle provinciale gebouwen gasloos zijn en deels energieneutraal volgens de BENG methodiek.

Wagenpark
Het percentage groen opgewekte stroom is voor het wagenpark toegenomen met 20,77% in 2025 ten opzichte van 2024. Hierdoor is er ook het energieverbruik toegenomen.

Het energieverbruik door het gebruik van elektriciteit voor het laden van het wagenpark, zal komende jaren stijgen. Het wagenpark wordt gefaseerd vervangen door elektrische voertuigen. In het dashboard wordt het vervangingsschema van het wagenpark ook gemonitord. Ook de auto's van Gedeputeerde Staten worden vervangen met elektrische voertuigen. De elektriciteit gebruikt voor het laden van de voertuigen wordt groen opgewekt of vergroend met GVO's. Ook het elektriciteitsverbruik van thuisladers van medewerkers en de elektriciteit die wordt gebruikt om onderweg op te laden wordt met GVO's vergroend. Voor deze maatregel is gekozen omdat het niet zeker is welke elektriciteit wordt gebruikt.

Wel wordt er in de fasering naar elektrisch rijden rekening gehouden met het principe van trias energetica. Energiereductie is met name mogelijk via het gedrag van de gebruiker. Medewerkers die regelmatig gebruik maken van een auto krijgen de cursus 'Het Nieuwe Rijden'. De cursus bestaat uit theorie en praktijk en is door 104 medewerkers afgerond. Tijdens de cursus wordt geleerd om de auto zo zuinig mogelijk in te stellen en zuinig te rijden. Gemiddeld heeft deze cursus voor een besparing van 12,4% gezorgd, met enkele uitschieters van boven de 30% besparing. De gemiddelde besparing van 12,4% houdt in dat je met een gemiddelde elektrische auto 50 km extra kan rijden.

Deze besparing is ook af te lezen in Tabel 6. In 2025 was er een daling van 11,7% van de uitstoot van het wagenpark. Naast de getroffen maatregelen wordt er onderzocht hoe de opgewekte stroom bij Roodehaan optimaal ingezet kan worden door op piekmomenten de elektrische auto's op locatie op te laden.

4.5.2 OV-bureau

Het OV-bureau is verantwoordelijk voor 55,1% van de totale CO_2-uitstoot. Het OV-bureau is de grootste verbruiker van elektriciteit. Hierbij gebruiken ze voor 27,80% zonne-energie en kopen ze voor 100% hernieuwbare regionaal opgewekte elektriciteit. Het verbruik van elektriciteit is te verklaren door het elektrische busvervoer. Verwachting is dat het elektriciteitsverbruik zal toenemen door verdere elektrificatie van het wagenpark.

Het OV-bureau is de grootste verbruiker van biodiesel. Hierbij gebruiken ze voor 67,84% biodiesel. Het verbruik van biodiesel is te verklaren door het busvervoer. Ten opzichte van het basisjaar was er een afname van 4,3%. Verwachting is dat het verbruik van biodiesel zal afnemen door de verdere elektrificatie van het wagenpark.

4.5.3 Havenschap Groningen Seaports
Havenschap Groningen Seaports is verantwoordelijk voor 10% van de totale CO_2-uitstoot. Bij Havenschap Groningen Seaports draagt het aardgas en elektriciteitsverbruik bij aan 80% van de uitstoot. Om het gasverbruik terug te dringen wordt het kantoorpand verduurzaamd. Volgend jaar zal in de monitoring daarom een aanzienlijke daling in gasverbruik zijn. Het elektriciteitsverbruik zal verwacht toenemen door het plaatsen van airco's.

4.5.4 Prolander
Prolander is verantwoordelijk voor 1,3% van de totale CO_2-uitstoot. De uitstoot van Prolander is afkomstig van het wagenpark. Prolander gebruikt twee elektrische voertuigen. Prolander heeft geen andere uitstoot om te rapporteren omdat zij gebruik maken van het vastgoed van de provincie Drenthe. De uitstoot wordt door provincie Drenthe meegenomen.

4.5.5 Waddenfonds
Het Waddenfonds is verantwoordelijk voor 0,1% van de totale CO_2-uitstoot. De uitstoot van het Waddenfonds is afkomstig van het verwarmen en gebruik van het vastgoed.

4.5.6 Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN)
SNN is verantwoordelijk voor 2% van de totale CO_2-uitstoot. De uitstoot van SNN is te verklaren door het verwarmen en gebruik van het (gehuurde) vastgoed.

4.5.7 Groningen Bereikbaar
Groningen Bereikbaar is verantwoordelijk voor 0,4% van de totale CO_2-uitstoot.
De uitstoot van Groningen Bereikbaar is te verklaren door het verwarmen en gebruik van het (gehuurde) vastgoed.

4.5.8 Groningen Airport Eelde
Voor het wagenpark van het vliegveld (de vliegtuigen zijn geen onderdeel van de meegenomen uitstoot) wordt HVO7 gebruikt. Dit is een brandstof bestaande uit 93% fossiele diesel en 7% HVO. Met het gebruik van HVO7 wordt de CO_2-uitstoot met 6% verminderd ten opzichte van fossiele diesel.

Groningen Airport Eelde is verantwoordelijk voor 8,4% van de totale CO_2-uitstoot. De data van Groningen Airport Eelde is niet volledig. De data voor zakelijk reizen ontbreekt. Groningen Airport Eelde is niet verplicht dit te monitoren omdat het niet onder de rapportageverplichting Werkgebonden Personenmobiliteit valt. Groningen Airport Eelde heeft daarom geen bruikbaar overzicht van de gedane zakelijke reizen en zal dit komende cyclus ook nog niet hebben.

4.5.9 Overige verbonden partijen
Een aantal van de verbonden partijen zijn ondergebracht onder een andere organisatie waar de provincie geen stemrecht heeft. De volgende partijen nemen wij daarom niet mee in de dataset: Investeringsfonds Groningen B.V. en het Groeifonds B.V. Ook nemen wij NAD Nuis niet mee als aparte partij. De uitstoot is onderdeel van de data van de provincie Groningen. De uitstoot nemen wij voor 33% mee in de monitoring.

4.6 Conclusie en aanbevelingen
Uit de energiebeoordeling blijkt dat het grootste energieverbruik binnen de organisatorische grens plaatsvindt bij het gebruik van de busvloot van het OV-bureau. Het OV-bureau is hiermee verantwoordelijk voor het grootste aandeel in het totale energieverbruik, vooral door het gebruik van biodiesel (HVO) en elektriciteit voor het busvervoer. Daarnaast vormt het elektriciteitsverbruik van de provincie Groningen een belangrijke energiepost, met name voor vastgoed en het toenemend aantal elektrische voertuigen.

De energiebalans laat zien dat biodiesel (HVO) verantwoordelijk is voor circa 57,32% van het totale energieverbruik en elektriciteit uit zonne-energie voor circa 22,71%. Daarmee zijn deze twee energiestromen gezamenlijk goed voor meer dan 80% van het totale energieverbruik binnen de organisatorische grens. De grootste kansen voor energiereductie liggen daarom bij de verdere verduurzaming van mobiliteit en het verlagen van de energievraag van vastgoed en laadinfrastructuur.

Positief is dat op verschillende onderdelen al een dalende trend zichtbaar is. Het biodieselverbruik van het OV-bureau neemt af door de gefaseerde elektrificatie van de busvloot. Ook binnen de provincie Groningen wordt gewerkt aan de vervanging van dieselvoertuigen door elektrische voertuigen en aan het aardgasvrij maken van de vastgoedportefeuille. Daarnaast wordt via projecten zoals Roodehaan en de renovatie van NAD Nuis ingezet op eigen duurzame energieopwekking en energieopslag.

De grootste energiereductiekansen voor de komende jaren zijn:
- Verdere elektrificatie van het openbaar vervoer en het provinciale wagenpark;
- Vermindering van de energievraag van gebouwen door verduurzaming, renovatie en het aardgasvrij maken van de laatste locaties;
- Slimmer gebruik van duurzaam opgewekte elektriciteit door opslag, energiesturing en slim laden van voertuigen.

Aanbevelingen
1. **Uitvoeren van de plannen rondom de elektrificatie van mobiliteit**
   Blijf inzetten op de verdere elektrificatie van het openbaar vervoer. Omdat mobiliteit veruit de grootste energieverbruiker is, levert dit de grootste structurele energiebesparing op.
2. **Rond het aardgasvrij maken van het vastgoed versneld af**
   Prioriteer de laatste gasaansluitingen bij bruggen, sluizen en ondersteunende gebouwen. Hiermee wordt niet alleen de CO_2-uitstoot verlaagd, maar neemt ook het aandeel fossiele energie in de energiebalans verder af.
3. **Verhoog het aandeel lokaal opgewekte en direct gebruikte duurzame energie**
   Zet in op slim laden, batterijopslag en maximale benutting van de zonne-energie op locaties zoals Roodehaan en NAD Nuis. Hierdoor wordt minder energie van het net afgenomen en neemt de efficiëntie van het energiesysteem toe.

Deze aanbevelingen sluiten aan bij de reeds ingezette strategie van de provincie Groningen en bieden concrete mogelijkheden om het energieverbruik de komende jaren structureel verder te verlagen.

4.7 Flexibiliteit van het energiesysteem

In de context van de energietransitie speelt flexibiliteit in het energiesysteem een steeds belangrijkere rol. Door de toename van variabele hernieuwbare energiebronnen wordt het noodzakelijk om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen. Daarom hebben we aandacht voor de rol die organisaties spelen in het vergroten van deze systeemflexibiliteit.

In de nieuwe centrale buitenlocatie Roodehaan is hier expliciet rekening mee gehouden. Het pand zal grotendeels zelfvoorzienend zijn. De zonnepanelen op het dak voorzien het pand en het wagenpark van energie. Door het gebruik van een accupakket van 1 MWh wordt het net niet extra belast bij netcongestie. Ook is er een mogelijkheid om stroom te leveren bij schaarste.

Gezien het gebrek van capaciteit in de regio is onderzocht in hoeverre deze locaties te maken hebben met netcongestie. Volgens de capaciteitskaart van Netbeheer Nederland blijkt dat:

Tabel 8: Netcongestie gebieden provincie Groningen

Vestigingen	Gebied met netcongestie
Geraadpleegd met:	Capaciteitskaart
Sint Jansstraat 4, 9712JN GRONINGEN	Tekort aan transportcapaciteit met wachtrij
Martinikerkhof 12, 9712 JM GRONINGEN	Tekort aan transportcapaciteit met wachtrij
Pop Dijkemaweg 41 1, 9731BC GRONINGEN	Tekort aan transportcapaciteit met wachtrij
Meenteweg 13, 9625TD OVERSCHILD	Gebied is in onderzoek met wachtrij
Hoogeweg 7 A, 9746TN GRONINGEN	Tekort aan transportcapaciteit met wachtrij
Pekelwerk 39, 9663AW NIEUWE PEKELA	Tekort aan transportcapaciteit met wachtrij
Zeedijk 2, 9976VM LAUWERSOOG	Tekort aan transportcapaciteit met wachtrij
Nieuweweg 76, 9364PE NUIS	Tekort aan transportcapaciteit met wachtrij
Nieuweweg 76 C, 9364PE NUIS LOODS 1	Tekort aan transportcapaciteit met wachtrij
Nieuweweg 76, 9364PE NUIS LOODS 2	Tekort aan transportcapaciteit met wachtrij
Nieuweweg 76 D, 9364PE NUIS LOODS 3	Tekort aan transportcapaciteit met wachtrij
Woldweg 1, 9607PP FOXHOL	Gebied is in onderzoek met wachtrij
Beertsterweg 43 A, 9672BE WINSCHOTEN	Transportcapaciteit beperkt beschikbaar zonder wachtrij
Redersplein 2, 9685AW BLAUWESTAD	Tekort aan transportcapaciteit met wachtrij | Transportcapaciteit beperkt beschikbaar zonder wachtrij
Friesestraatweg 191-3, 9743AC GRONINGEN	Tekort aan transportcapaciteit met wachtrij

Tabel 9: Netcongestie gebieden verbonden partijen

Verbonden partijen	
OV-bureau Groningen Drenthe, Overcingellaan 15E, 9401 LA Assen	Tekort aan transportcapaciteit met wachtrij
Investeringsfonds Groningen B.V.	n.v.t.
Havenschap Groningen Seaports, Handelskade Oost 1, 9934 AR Delfzijl	Gebied is in onderzoek met wachtrij
Prolander, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen	Tekort aan transportcapaciteit met wachtrij
Waddenfonds, Ruiterskwartier 121A, 8911 BS Leeuwarden	Transportcapaciteit beperkt beschikbaar zonder wachtrij
Groningen Airport Eelde, Machlaan 14a, 16, 12, 8, 10, 26, 42, 40 en 40A 9761 TK Eelde	Tekort aan transportcapaciteit met wachtrij
Groeifonds B.V.	n.v.t.
Groningen Bereikbaar, Westerkade 15-1, 9718 AS Groningen	Tekort aan transportcapaciteit met wachtrij
Gebiedsontwikkeling Oostpolder B.V., Schildweg 16 in de Eemshaven	Transportcapaciteit beperkt beschikbaar zonder wachtrij

In Tabel 8 is te zien dat een groot deel van het vastgoed van de provincie Groningen zich in gebied bevindt waar sprake is van netcongestie. Door rekening te houden met het gebrek aan capaciteit, wordt er nagedacht over het zo efficiënt mogelijk inzetten van de elektriciteit. Bijvoorbeeld het opladen van het eigen wagenpark. De impact van het beperkt hebben van netcapaciteit is door gedane verduurzaming minder groot.

Ook in Tabel 9 is voor een groot deel van de verbonden partijen af te lezen dat een groot deel zich bevindt op locaties waar gebrek aan capaciteit is. In de verduurzaming van het vastgoed en het wagenpark kan dit van invloed zijn. Binnen de samenwerking, kunnen we de opgedane kennis van de provincie Groningen delen en de verbonden partijen op deze wijze ondersteunen.

Groningen Airport Eelde werkt momenteel in een (pilot)project aan het afstemmen van vraag en aanbod van elektriciteit op (lokale) netcongestie.

a. Slim energiegebruik en laadbeheer

Provincie Groningen
Door elektrische voertuigen vooral op te laden tijdens momenten van lage netbelasting of hoge zonne-opbrengst (bijvoorbeeld overdag tijdens werktijden), kan het verbruik beter worden afgestemd op beschikbaarheid.

b. Beperken elektriciteitsverbruik
Voor kantoren geldt een energielabelplicht van minimaal energielabel C. Provincie Groningen en alle verbonden partijen voldoen aan deze plicht voor gehuurde kantoren en gebouwen in eigendom. Bij verduurzaming met effect op het energielabel, wordt een nieuw energielabel uitgevraagd.

Provincie Groningen
Er wordt ook zuinig omgegaan met het verbruiken van elektriciteit wanneer het pand leeg is. Alle verlichting, zelfs de bewegwijzering, gaat uit wanneer er niemand meer in het gebouw is.

Gebiedsontwikkeling Oostpolder B.V.
Op de huurlocatie van Gebiedsontwikkeling Oostpolder B.V. is een klokthermostaat aanwezig. Door bewustzijn onder de gebruikers kan het aardgasverbruik met gedragsmaatregelen worden verlaagd.

Groningen Bereikbaar
Groningen Bereikbaar huurt een locatie in een oud pakhuis en heeft hier zelf regie over het gebruik van de klimaatinstallaties. Zolang dit niet ten koste gaat van het gebruikscomfort, wordt de thermostaat lager gezet.

SNN
SNN past LED-verlichting toe in het huurpand met daarbij een timer op de verlichting.

c. Energieopslag
Het provinciehuis beschikt over een innovatief systeem voor warmte- en koudeopslag in de bodem. In de winter wordt het provinciehuis verwarmd met warmte die in de zomer uit de gracht is onttrokken en in de bodem is opgeslagen. Bijzonder is dat zelfs het monumentale pand aan het MK-12 onderdeel is geweest van de verduurzamingsslag. In dit filmpje zie je hoe MK-12 is verduurzaamd en wat voor innovatieve projecten zijn toegepast.

Ook wordt bij NAD Nuis en Roodehaan een accupakket geplaatst om op momenten van piekmomenten het surplus opgewekte energie op te slaan.

4.8 Onzekerheden en uitsluitingen

Algemeen

De energie-inventaris en de emissie-inventaris is opgesteld op basis van de best beschikbare gegevens binnen de organisatorische grens van de provincie Groningen. Voor een beperkt aantal emissiestromen en verbonden partijen waren niet alle gegevens volledig beschikbaar. Waar nodig zijn aannames gedaan of zijn emissiestromen uitgesloten van analyses. Deze onzekerheden hebben geen materiële invloed op de hoofdlijnen van de energiebeoordeling, maar kunnen invloed hebben op de nauwkeurigheid van specifieke deelanalyses.

4.8.1 Ontbrekende gegevens verbonden partijen

Van niet alle verbonden partijen zijn tijdig volledige verbruiksgegevens ontvangen.
De ontbrekende gegevens van Waddenfonds en de incomplete gegevens van Groningen Airport Eelde zullen naar verwachting geen materiële invloed hebben op de conclusie van de energiebeoordeling, omdat deze organisaties gezamenlijk minder dan circa 2,5% van het totale energieverbruik vertegenwoordigen.

4.8.1.1 Groningen Airport Eelde

Van Groningen Airport Eelde zijn de aangeleverde gegevens niet volledig. Hierdoor geeft de analyse van deze partij mogelijk geen volledig beeld van het totale energieverbruik en de uitstoot. Zakelijke reizen zijn bijvoorbeeld niet meegenomen in de aangeleverde dataset. Groningen Airport Eelde heeft deze data nog niet beschikbaar. De meeste partijen hebben deze data al beschikbaar vanuit de

Rapportageverplichting werkgebonden personenmobiliteit. Groningen Airport Eelde heeft minder dan 100 werknemers en is daarom niet verplicht deze data aan te leveren. Samen met Groningen Airport Eelde wordt onderzocht of de data van zakelijk reizen in kaart gebracht kan worden.

4.8.2 Onzekerheid elektriciteitsverbruik externe laadlocaties

Een deel van het elektriciteitsverbruik van het provinciale wagenpark vindt plaats via externe laadvoorzieningen. Van deze laadlocaties is geen inzicht beschikbaar in het onderliggende energiecontract of de herkomst van de elektriciteit. Daarom is voor deze elektriciteit gerekend met de emissiefactor voor onbekende elektriciteitsherkomst (gridmix). Ook wordt er voor deze uitstoot van onbekende laadvoorzieningen GVO's aangekocht.

Deze onzekerheid heeft betrekking op de berekende CO_2-uitstoot en niet op het geregistreerde energieverbruik. Het werkelijk verbruik is gebaseerd op beschikbare laadgegevens.

4.8.3 Verschillende rekenmethodes elektriciteit

De Provincie Groningen rapporteert conform de CO_2-Prestatieladder op basis van Well-to-Wheel-emissiefactoren. Groningen Airport Eelde gebruikt voor een deel van haar rapportage Tank-to-Wheel-factoren. Hierdoor komen energieverbruiken overeen, maar kunnen verschillen optreden in de gerapporteerde CO_2-uitstoot.

4.8.4 Wijziging organisatorische grens

In 2025 is de organisatorische grens aanzienlijk gewijzigd door toepassing van de Praktische Gids voor overheden en het meenemen van nieuwe verbonden partijen. Hierdoor is een nieuw basisjaar vastgesteld (2024).

Vergelijkingen met eerdere jaren (voor 2024) moeten daarom voorzichtig worden geïnterpreteerd, omdat de omvang van de organisatie en de meegenomen emissiebronnen zijn gewijzigd.

4.8.5 Wijzigingen emissiefactoren

In 2025 zijn diverse emissiefactoren aangepast, waaronder emissiefactoren voor waterstof, brandstoffen en openbaar vervoer. Hierdoor kunnen verschillen ontstaan tussen rapportagejaren die niet uitsluitend het gevolg zijn van gewijzigd energieverbruik, maar ook van gewijzigde rekenmethodieken.

Met name de gewijzigde emissiefactor voor waterstof heeft invloed gehad op de uitstootcijfers van het OV-bureau

4.8.6 Uitsluitingen

De volgende onderdelen zijn niet meegenomen in de rapportage:

- Investeringsfonds Groningen B.V.; deze partij valt wel binnen de organisatorische grens maar had geen relevante uitstoot om te rapporteren.
- Groeifonds B.V.; deze partij valt wel binnen de organisatorische grens maar had geen relevante uitstoot om te rapporteren.
- NAD Nuis is niet als afzonderlijke organisatie gerapporteerd omdat de uitstoot reeds onderdeel is van de vastgoedportefeuille van de Provincie Groningen.
- Overige beïnvloedbare emissiebronnen waarvoor geen verbruik heeft plaatsgevonden, zoals koelmiddelenlekkages. Er zijn geen lekkages of bijvullingen geregistreerd.

Conclusie

Ondanks de beschreven onzekerheden bieden de beschikbare gegevens voldoende inzicht om de dominante energiestromen en reductiekansen binnen de organisatorische grens vast te stellen. De belangrijkste conclusies van de energiebeoordeling, namelijk dat mobiliteit (OV-bureau en wagenpark) en elektriciteitsverbruik de grootste energieverbruikers zijn, worden hierdoor niet beïnvloed.

5 Invalshoek B: Reductie

Van inzicht naar reductie: Onze doelstellingen en actieplan

5.1 Algemene uitleg strategie

De provincie Groningen werkt vanuit de ambitie om haar eigen organisatie stapsgewijs klimaatneutraal te maken. De strategie richt zich op drie hoofdsporen: het aardgasvrij maken van de vastgoedportefeuille, het verduurzamen van mobiliteit en materieel, en het maximaal inzetten op hernieuwbare energie. Daarbij wordt gestuurd op structurele CO_2-reductie via het energiemanagementsysteem en de CO_2-Prestatieladder.

Concrete doelstellingen zijn onder andere een volledig aardgasvrije vastgoedportefeuille uiterlijk in 2030, een grotendeels emissieloos wagenpark in 2028 en volledig emissieloos vervoer in 2030, evenals een volledig zero-emissie busvloot van het OV-bureau in 2030. Daarnaast stimuleert de provincie duurzaam zakelijk reizen, past zij duurzame inkoop- en aanbestedingscriteria toe en onderzoekt zij actief de reductie van ketenemissies (scope 3).

De provincie koppelt CO_2-reductie nadrukkelijk aan bredere duurzaamheidsdoelen, zoals circulair werken, energiebesparing, duurzame mobiliteit, netcongestiemanagement en het vergroten van de maatschappelijke impact via beleid, projecten en inkoop. Hiermee sluit de organisatie aan bij de Europese en nationale klimaatdoelstellingen voor 2035, 2040 en 2050.

Jaarlijks monitoren wij de maatregelen en doelen in de cyclus van de CO_2-Prestatieladder. Het kan hierdoor voorkomen dat beleid afwijkt van de realiteit. Middels de CO_2-Prestatieladder krijgen we inzicht in de haalbaarheid van het vastgestelde beleid en de daarbij behorende doelen. Vervolgens kunnen we tijdig bijsturen.

Om hier te komen hebben we als organisatie een korte termijnstrategie met bijbehorende maatregelen.

5.2 Korte termijn

5.2.1 Korte termijn CO_2-reductiedoelstellingen

Voor de korte termijn is er een CO_2-doelstelling opgesteld. De kortetermijndoelstelling is een resultante van de besparing van de maatregelen vanuit het plan van aanpak. Om de voortgang te kunnen monitoren is de hoofddoelstelling onderverdeeld in subdoelstellingen per scope voor de provincie en per organisatie.

Provincie Groningen en haar verbonden partijen willen in 2028 de CO_2-uitstoot met 42,2% verminderen ten opzichte van 2024.

Tabel 10: Subdoelstellingen CO_2-reductie

Activiteit/onderdeel		Subdoelstelling (scope 1, 2 en zakelijk reizen)
Provincie Groningen		23,6% CO_2-reductie in 2028 t.o.v. 2024
	– wagenpark	80% van de lichte voertuigen (<3500 kg) is emissieloos in 2028.
	– vastgoed	Gas- en emissieloze vastgoedportefeuille in 2028.
	– scope 1 & 2	20% CO_2-reductie in 2028 t.o.v. 2024
	– zakelijk reizen	28,6% CO_2-reductie in 2028 t.o.v. 2024
Groningen Airport Eelde		66,7% CO_2-reductie in 2028 t.o.v. 2024
Groningen Bereikbaar		4% CO_2-reductie in 2028 t.o.v. 2024
OV-bureau Groningen Drenthe		60% CO_2-reductie in 2028 t.o.v. 2024
Havenschap Groningen Seaports		5% CO_2-reductie in 2028 t.o.v. 2024
SNN		2% CO_2-reductie in 2028 t.o.v. 2024
Waddenfonds		0,8% CO_2-reductie in 2028 t.o.v. 2024

5.2.2 Korte termijn energie doelstellingen

Voor de korte termijn zijn er ook energiedoelstellingen opgesteld, die net zoals de CO_2-doelstelling voortkomen vanuit de maatregelen in het plan van aanpak. Naast de energie hoofddoelstelling zijn er ook diverse energie subdoelstellingen opgesteld.

Provincie Groningen en haar verbonden partijen willen in 2028 het energieverbruik met 27% verminderen ten opzichte van 2024.

Tabel 11: Duurzame energiedoelstellingen

Duurzame energiedoelstellingen	
Zelf energie opwekken:	Toepassing van zonnepanelen op het dak van het provinciehuis sinds 2022 Toepassing van ongeveer 500 zonnepanelen op de nieuwe buitenlocatie Roodehaan
Energieopslag:	Installatie batterij-opslag systeem bij de nieuwe buitenlocatie Roodehaan (oplevering 2026).
Gebruik van duurzame energie:	Provincie Groningen werkt toe naar volledig aardgasvrij vastgoed in 2030. In 2028 is al het vastgoed dat door de provincie in gebruik is voor de primaire taken gasloos. Alle energie die de provincie niet zelf opwerkt wordt groen ingekocht door middel van GVO's.

Zelf energie opwekken

Provincie Groningen wil het aandeel lokaal opgewekte duurzame energie verder vergroten door de ingebruikname van de buitenlocatie Roodehaan, de plaatsing van circa 500 zonnepanelen en de verdere uitbreiding van duurzame opwek op bestaande locaties.

Energieopslag

In 2026 wordt een batterijopslagsysteem gerealiseerd bij Roodehaan. Daarnaast wordt bij NAD Nuis energieopslag toegepast zodat duurzaam opgewekte energie beter benut kan worden en de afhankelijkheid van het elektriciteitsnet afneemt.

Gebruik duurzame energie

De provincie koopt alle elektriciteit groen in via Garanties van Oorsprong. Daarnaast wordt toegewerkt naar een energieneutrale vastgoedportefeuille waarbij duurzaam opgewekte energie maximaal lokaal wordt benut.

5.2.3 Korte termijnstrategie

De korte termijnstrategie richt zich op maatregelen die binnen één tot drie jaar daadwerkelijk bijdragen aan een lager energieverbruik en een lagere CO_2-uitstoot. De focus ligt daarbij op het aardgasvrij maken van vastgoed, het versneld verduurzamen van het wagenpark, de verdere elektrificatie van het openbaar vervoer en het vergroten van de eigen duurzame energieopwekking. Daarnaast wordt ingezet op bewustwording van medewerkers, het verbeteren van de datakwaliteit en het vergroten van inzicht in mobiliteitsstromen. Voor zakelijke mobiliteit wordt aanvullend gewerkt aan een roadmap richting emissieloos reizen in 2035.

5.3 Plan van aanpak

Het plan van aanpak is opgesteld op basis van de Trias Energetica, waarbij ook rekening is gehouden met flexibiliteit in het energiesysteem en de SKAO maatregellijst. Het volledig uitgewerkte plan van aanpak, inclusief planning, verantwoordelijke en voortgang per maatregel is een apart bestand. Hieronder een samenvattend overzicht van de maatregelen.

Duurzaam vastgoed

De provincie en haar verbonden partijen zetten in op duurzaam vastgoed, waarbij er verschillende maatregelen worden getroffen. Zo zet de provincie voor het eigen vastgoed, dat in gebruik is voor de

primaire taken, in op gasloos in 2028 (VG01). De provincie zet hierbij in op het sluiten van alle gasaansluitingen in 2030 (VG03), toepassing van alternatieve warmtebronnen (zoals aquathermie)(VG07) en elektriciteit uit eigen opwek. Ook de locatie van NAD Nuis wordt fors gerenoveerd en van het gas afgehaald (VG02). Groningen Seaports (VG13), Groningen Airport Eelde (VG14) en het Waddenfonds (VG15) treffen ook maatregelen voor het verduurzamen van hun locaties. Bij al het vastgoed (ook van de verbonden partijen) is er aandacht voor LED-verlichting (VG08 & VG12), de energieprestatie (energielabel) van kantoren (VG09) en het optimaliseren van klimaatinstallaties (VG10). Bij kleinere huurlocaties, zoals voor Groningen Bereikbaar (VG06) en Gebiedsontwikkeling Oostpolder (VG05) is er aandacht voor gedragsmaatregelen en bewustzijn van medewerkers.

Duurzame mobiliteit
Mobiliteit is een belangrijk onderwerp binnen de provincie en een aantal van de verbonden partijen. Zo is de hoofdactiviteit van het OV-bureau het verzorgen van mobiliteit, heeft de provincie een eigen wagenpark en is er aandacht voor duurzame werknemersmobiliteit in zakelijke reizen. Het OV-bureau vervangt de volledige vloot door zero emissie voertuigen (MT01& MT02). De provincie heeft tevens een vervangingsschema voor het eigen wagenpark (MT03) met HVO100 als transitiebrandstof (MT08), maar zet ook in op duurzaam rijgedrag (MT04). Groningen Airport Eelde kiest ook voor de toepassing van HVO100 voor een aantal vlootobjecten (MT21), in combinatie met elektrisch (MT20) en waterstof-elektrisch (MT22). Zowel de provincie als Groningen Bereikbaar, SNN, Groningen Airport Eelde en het Waddenfonds stimuleren medewerkers om gebruik te maken van het openbaar vervoer en de fiets (MT10, MT13, MT16, MT17, MT26 & MT29).

Duurzame energiebronnen
De provincie koop groene stroom in van Nederlandse herkomst (EB01) en voor en klein gedeelte ook Garanties van Oorsprong voor groen gas (EB02). Het OV-bureau maakt gebruik van volledig hernieuwbare regionaal opgewekte energie (EB03) en financiert duurzame investeringen met de verkoop van emissiereductie eenheden (ERE's)(EB05). Alle organisaties produceren waar mogelijk eigen duurzame elektriciteit (EB07), Groningen Airport Eelde faciliteert de opwek van duurzame energie door derden (EB09). Bij het omgaan met duurzame energiebronnen wordt ook congestiemanagement toegepast.

Duurzaam inkopen & opdrachtgeven
Provincie Groningen vraagt duurzaamheid uit bij aanbestedingen (zie ook 4.5) en verplicht aannemers om HVO100 toe te passen (IO02).

Overige onderwerpen
Duurzaamheid wordt zichtbaar gemaakt, door opname in stukken (OO03) en uitbreiding van de Duurzaamheidsmonitor (OO02). Groningen Airport Eelde zet duurzame energiedragers in voor werktuigen (OO05) en past emissieloze mobiele werktuigen toe (OO06 & OO07).

5.4 Verantwoording doelstellingen

Bij het opstellen van de doelstellingen is rekening gehouden met doelstellingen die:

- Ambitieus zijn gezien de eigen situatie van de organisatie als overheid met een voorbeeldfunctie;
- Ambitieus zijn in vergelijking tot de CO_2-reductiedoelstelling van **relevante organisaties** in haar sector (zie 5.6);
- Ambitieus zijn in relatie tot wettelijke verplichtingen die van toepassing zijn (zie 3.4);
- De Trias Energetica als vertrekpunt hebben, waarbij geldt dat CO_2-reductie die tegelijkertijd leidt tot finale energiebesparing de voorkeur heeft boven CO_2-reductie waarbij geen of minder finale energie bespaard wordt.

5.5 Voortgang op de doelstellingen

5.5.1 Voortgang CO_2-reductie

Door het toepassen van een nieuw basisjaar 2024 en de uitbreiding van de organisatorische grens is er alleen analyse mogelijk op basis van de beschikbare data van 2024 en 2025.

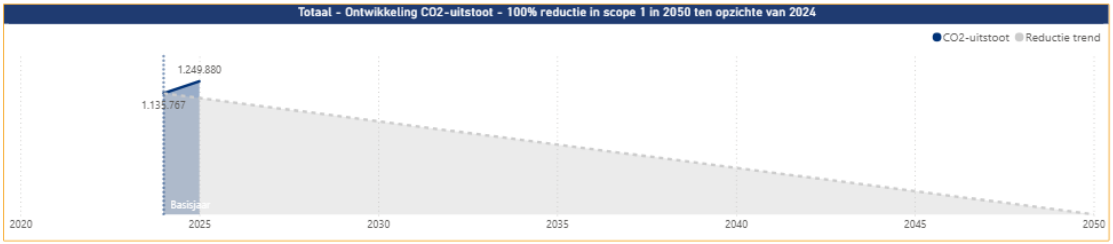
Ten opzichte van het referentiejaar 2024 is er een afname in CO_2-uitstoot in 2025 van 113,560 KG CO_2-uitstoot voor scope 1. Voor scope 2 is er een stijging van de uitstoot van 17,417KG CO_2-uitstoot. De stijging van de CO_2-uitstoot kan deels verklaard worden door de aanpassing van de emissiefactor voor waterstof van 1,798 naar 1,802. Het OV-bureau heeft hierdoor meer CO_2-uitstoot. Ook is het verbruik van elektriciteit uit zonne-energie toegenomen met 19,75%.

Tabel 12: Voortgang CO_2-reductie

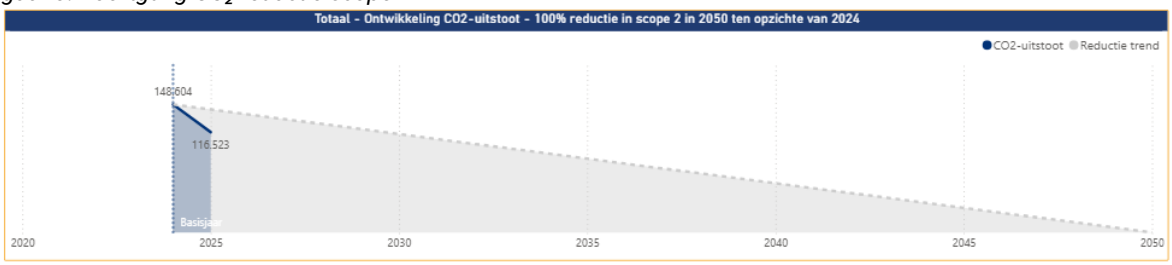
Terug naar rapport | KG CO2-UITSTOOT OP BASIS VAN HERKOMST

Scope - Onderdeel	CO2-uitstoot rapportagejaar	CO2-uitstoot referentiejaar	Procentueel verschil	Absoluut verschil	GJ rapportagejaar	GJ referentiejaar
1	**1.250.049**	**1.135.767**	**10,1 %**	**114.282**	**80.549,9**	**84.474,8**
Vastgoed	78.728	86.335	-8,8 %	-7.606	1.167,6	1.280,5
Wagenpark	152.177	172.348	-11,7 %	-20.171	7.466,7	7.730,3
Verbonden - OV Bureau	891.640	749.467	19,0 %	142.173	70.164,4	73.723,5
Verbonden - Groningen Seaports	31.460	33.265	-5,4 %	-1.805	417,1	439,6
Verbonden - Groningen Bereikbaar	5.084	6.002	-15,3 %	-918	75,4	89,0
Verbonden - SNN	16.900	14.174	19,2 %	2.726	250,6	210,2
Verbonden - Airport Eelde	72.993	70.606	3,4 %	2.387	981,3	947,9
Verbonden - Prolander	0	3	-100,0 %	-3	11,0	0,9
Verbonden - Waddenfonds	1.066	3.567	-70,1 %	-2.502	15,8	52,9
2	**116.368**	**148.604**	**-21,7 %**	**-32.236**	**44.164,3**	**41.628,9**
Vastgoed	0	0		0	15.416,3	17.159,6
Wagenpark		0	-100,0 %	0		197,9
Verbonden - OV Bureau	5.310	6.677	-20,5 %	-1.367	27.109,8	22.650,1
Verbonden - Groningen Seaports	33.533	44.173	-24,1 %	-10.640	450,4	471,9
Verbonden - Groningen Bereikbaar	2.030	3.014	-32,6 %	-984	27,3	32,2
Verbonden - SNN	10.912	15.391	-29,1 %	-4.479	146,6	164,4
Verbonden - Airport Eelde	64.471	77.558	-16,9 %	-13.087	1.012,4	933,7
Verbonden - Waddenfonds	113	1.792	-93,7 %	-1.679	1,5	19,1
3	**264.797**	**302.215**	**-12,4 %**	**-37.417**	**3.085,2**	**3.466,9**
Zakelijk reizen	140.055	189.927	-26,3 %	-49.872	1.586,4	2.165,7
Verbonden - OV Bureau	1.110	2.582	-57,0 %	-1.473	12,4	20,8
Verbonden - Groningen Seaports	97.982	95.550	2,5 %	2.432	1.181,5	1.118,0
Verbonden - SNN	4.923	3.629	35,7 %	1.295	62,2	43,9
Verbonden - Prolander	20.727	10.527	96,9 %	10.200	242,7	118,4
Totaal	**1.631.214**	**1.586.586**	**2,8 %**	**44.628**	**127.799,3**	**129.570,6**

Figuur 2: Voortgang CO_2-reductie scope 1

Figuur 3: Voortgang CO_2-reductie scope 2

5.5.2 Voortgang energiedoelstellingen

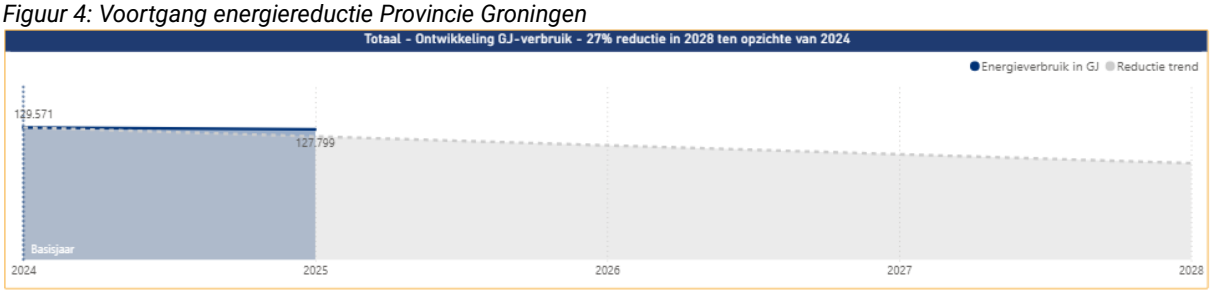
Op basis van het referentiejaar is er voor de volledige organisatorische grens is er over het algemeen een reductie ten opzichte van het basisjaar.

Tabel 13: Voortgang energiereductie

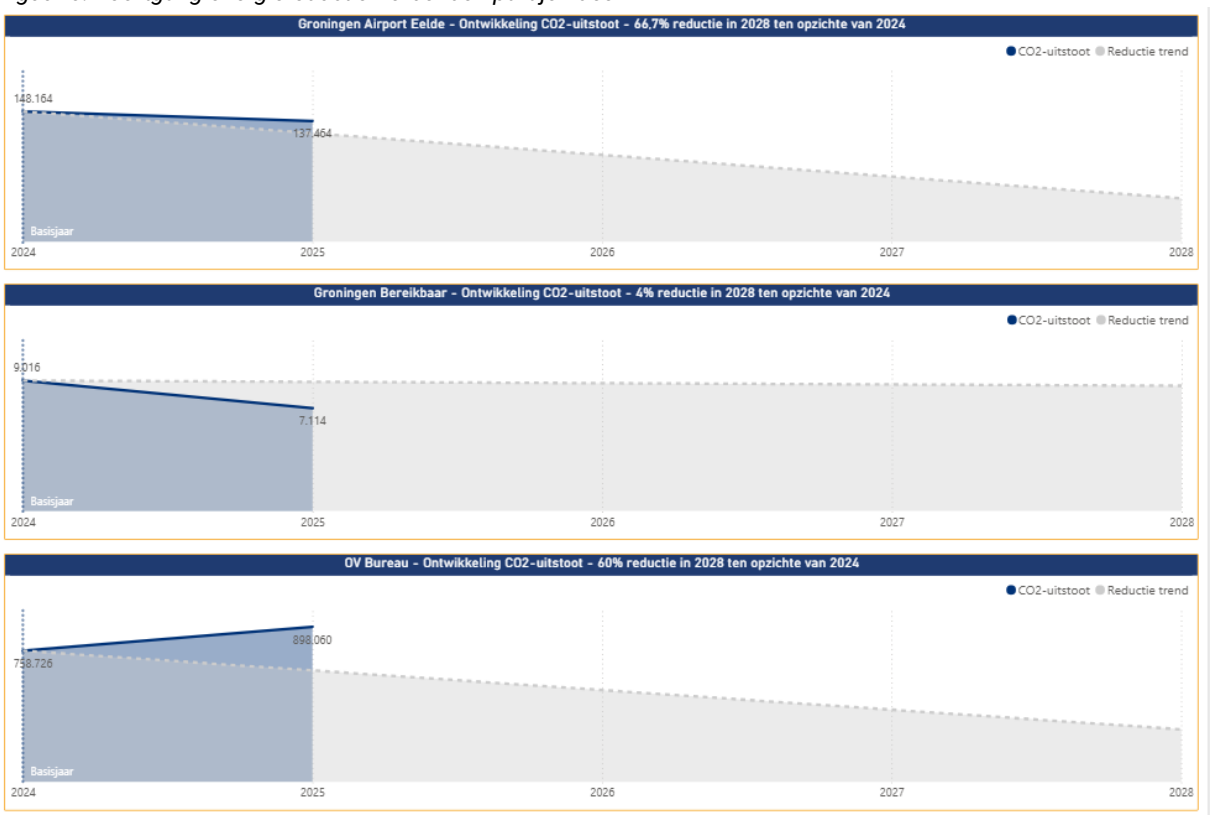
MJ-verbruik

Beschrijving	Hoeveelheid*	MJ-verbruik rapportagejaar	MJ-verbruik referentiejaar	Absoluut verschil	Procentueel verschil	Percentage van MJ-footprint in geselecteerde scope
Brandstoffen voertuigen en schepen - Benzine (E5, 2023 blend)			93,994	-93,994	-100.00%	
Elektriciteit - Elektriciteit (onbekend)			18,275,146	-18,275,146	-100.00%	
Personenvervoer - Auto (elektrisch, groen)			881	-881	-100.00%	
Brandstoffen voertuigen en schepen - LPG	61	1,475	13,278	-11,803	-88.89%	0.00%
Brandstoffen voertuigen en schepen - Benzine (E5, 2025 blend)	1,375	43,849		43,849		0.04%
Brandstoffen voertuigen en schepen - CNG (aardgas)	2,760	104,893	299,096	-194,204	-64.93%	0.08%
Brandstoffen voertuigen en schepen - Diesel (B7)	8,286	153,103	178,540	-25,437	-14.25%	0.12%
Fossiele brandstoffen met bio-bijmenging - HVO 7	23,266	291,197	292,960	-1,763	-0.60%	0.23%
Brandstoffen voertuigen en schepen - Benzine (E10)	23,900	748,301	854,978	-106,677	-12.48%	0.60%
Personenvervoer - Elektrisch Groene stroom	27,473	10,989		10,989		0.01%
Brandstoffen voertuigen en schepen - Waterstof groen	101,796	4,250,967	4,591,770	-340,803	-7.42%	3.41%
Brandstoffen energiecentrales en individuele warmteopwekking - Aardgas	172,083	2,666,940	2,768,516	-101,576	-3.67%	2.14%
Elektriciteit - Elektriciteit (onbekend) gridmix	5,248,241	16,642,140		16,642,140		13.34%
Brandstoffen voertuigen en schepen - Biodiesel (HVO)	5,896,424	71,482,583	75,211,948	-3,729,366	-4.96%	57.32%
Elektriciteit - Elektriciteit (zonne-energie)	23,082,517	28,317,314	23,522,624	4,794,691	20.38%	22.71%
Total	**34,588,182**	**124,713,751**	**126,103,731**	**-1,389,980**	**-1.10%**	**100.00%**

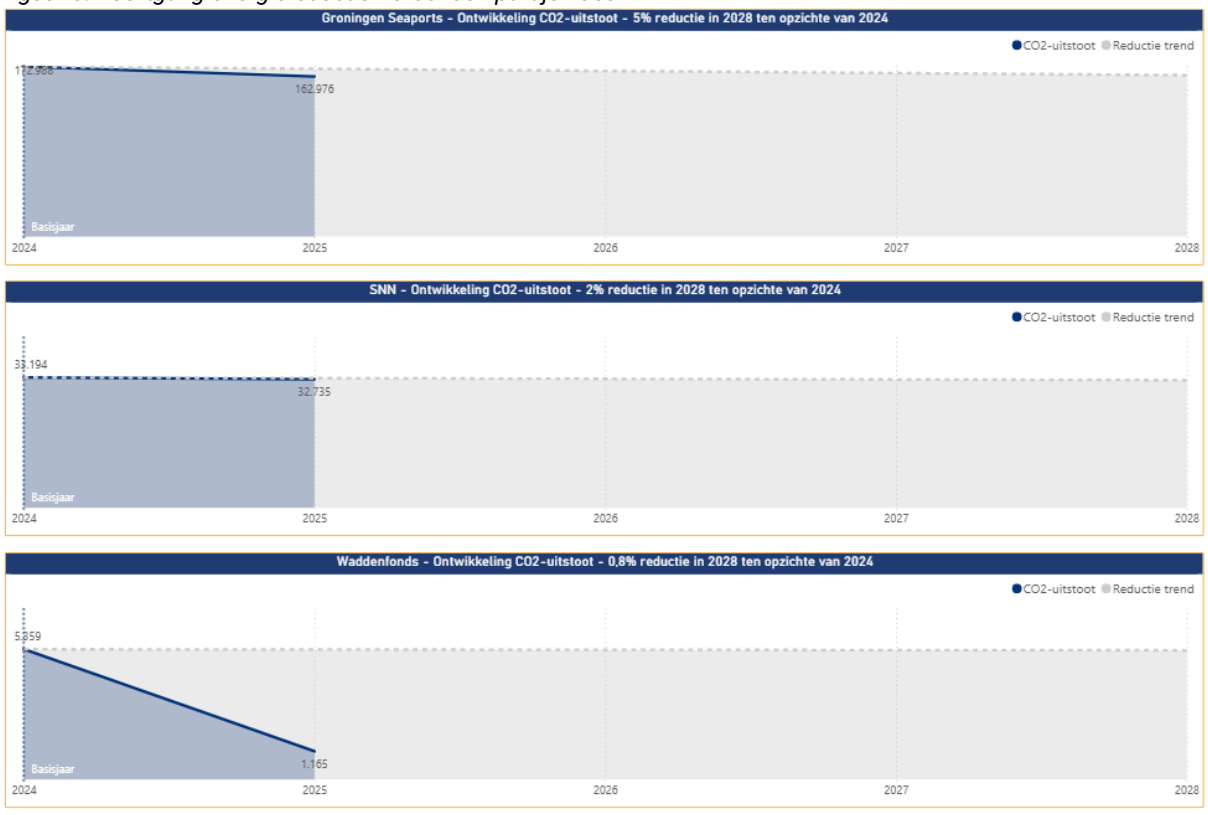
Figuur 4: Voortgang energiereductie Provincie Groningen

Figuur 5: Voortgang energiereductie Verbonden partijen deel 1

Figuur 6: Voortgang energiereductie Verbonden partijen deel 2

5.6 Vergelijking met sectorgenoten

Om te kunnen bepalen hoe ambitieus onze doelstellingen en maatregelen is er gekeken naar sectorgenoten en is de maatregellijst van SKAO ingevuld. Door inzicht te krijgen in sectorprestaties kunnen wij:

- Realistische reductiedoelstellingen formuleren
- Effectieve reductiemaatregelen identificeren
- Technologische en methodische innovaties signaleren
- De eigen voortgang objectief valideren
- Het onderscheidend vermogen in duurzaamheid identificeren

Tabel 14: Vergelijking sectorgenoten

	Provincie Groningen	Provincie Drenthe	Provincie Gelderland	Provincie Zeeland
Trede CO_2-PL	Trede 1	Trede 1	Niveau 3	Niveau 3
Maatregel A	7x	14x	-	-
Maatregel B	10x	16x	-	-
Maatregel C	7x	12x	-	-
Totaal aantal maatregelen	30x	47x	-	-
Basis jaar	2024	2024	2018	2021
Footprint 2024 (ton CO_2)	Scope 1: 1.136 Scope 2: 149 BT: 302 Totaal: 1.587	Scope 1: 166 Scope 2: 35 BT: 39 Totaal: 240	Scope 1: 636 Scope 2: 181 BT: 172 Totaal: 983	Scope 1: 377,8 Scope 2: 40 BT: 46 Totaal: 464
Energieverbruik basisjaar	129.571 GJ	13.715 GJ	-	-
CO_2-intensiteitswaarde 2024	1,1 ton CO_2 /FTE	0,3 ton / FTE	0,74 ton / FTE	-
Energie-intensiteitswaarde 2024	85.873,17 MJ / FTE	17.143,75 MJ / FTE	-	-
Laatst bekende CO_2-intensiteitswaarde (jaar)	1,1 ton CO_2 /FTE (2025)	0,3 ton / FTE (2024)	0,74 ton / FTE (2024)	-
Voortgang	+2,8% in 2025 t.o.v. 2024	-	-32% in 2024 t.o.v. 2018	-13% in 2024 t.o.v. 2021
CO_2-reductiedoelstelling	42,2% in 2028 t.o.v. 2024	14,83% in 2027 t.o.v. 2024	80% in 2030 t.o.v. 2018	30% in 2026 t.o.v. 2021
Energie-reductiedoelstelling	27,0% in 2028 t.o.v. 2024	13,54% in 2027	-	35% in 2026 t.o.v. 2021

Het ambitieniveau van provincie Groningen is complex, de provincie zelf committeert zich aan het Klimaatakkoord, echter is deze commitment er niet vanuit de verbonden partijen. Op basis van de eigen ambities en maatregelen van de provincie (exclusief verbonden partijen) beschouwt de provincie zichzelf als koploper. Provincie Groningen neemt met name in de verduurzaming van vastgoed een voorbeeldfunctie in, tegenover de andere provincies.

Omdat iedere provincie te maken heeft met andere verbonden partijen, is het aantal FTE een goede relatieve maatstaf, hiermee zijn ook de FTE's van de verbonden partijen opgenomen. Provincie Groningen heeft een lagere energie- en CO_2-intensiteitswaarde dan de andere provincies in bezit van een CO_2-Prestatieladdercertificaat. Op basis van dit inzicht kan provincie Groningen (inclusief verbonden partijen) zich een koploper noemen op het gebied van CO_2- en energiereductie.

6 Invalshoek C: Communicatie

CO_2-bewustwording binnen en buiten de organisatie

6.1 Sleutelpersonen

Binnen de provincie Groningen zijn er in iedere laag van de organisatie sleutelpersonen, die een cruciale rol spelen binnen het CO_2-managementsysteem voor het behalen van de doelstellingen en het doorvoeren van verbeteringen.

De sleutelpersonen zijn intrinsiek gemotiveerd en gedreven om te verduurzamen. De sleutelpersonen leveren een bijdrage op basis van hun expertise.

Om te zorgen dat de sleutelpersonen over de juiste competenties beschikken worden sleutelpersonen op verschillende wijzen meegenomen. Met een aantal sleutelpersonen is er intensief contact. Zo hebben de projectcoördinator en coördinator dataverzameling elke twee weken overleg en stemmen zij wekelijks af per mail/teams. Ook heeft de projectcoördinator wekelijks contact met de projectleider over de voortgang.

De nieuwe verbonden partijen zijn dit jaar bijgepraat over de CO_2-Prestatieladder tijdens het kennismakinggesprek. Vervolgens is het deel dat toen betrokken was uitgenodigd voor een Positieve Impactsessie op 15 juni. De aanwezigen zijn bijgepraat en er is input opgehaald bij de verbonden partijen over verduurzamingsmaatregelen. De partijen die niet aanwezig konden zijn, zijn per mail geïnformeerd over de sessie.

Met ons betrokken directielid is goed contact. Waar nodig plannen we een gesprek in. Het directielid is bijgepraat over haar rol als sleutelpersoon en ondertekend eind augustus de directiebeoordeling. Daarnaast wordt het directielid regelmatig door de projectleider bijgepraat over de stand van zaken van team Duurzame Ontwikkeling (waaronder CO_2-Prestatieladder) als lid van de stuurgroep.

Door middel van de toepassing van de PDCA-cyclus krijgen alle drie directieleden en de domeinleiders een overzicht van de huidige stand van zaken in het concernberaad. In het concernberaad wordt de organisatorische grens, de energiebeoordeling en het jaarverslag vastgesteld. Dit jaar is ons proces door alle veranderingen wat uitgelopen.

Onze sleutelpersonen zijn:

Tabel 15: Sleutelpersonen

Naam	Taak	CO_2-bewustzijn
Directie/management		
Gea Boerma	Strategische leiding en verantwoordelijk voor het nemen van beslissingen. Implementatie adviezen projectteam, middelen vast- en beschikbaar stellen.	Niveau 4: Verantwoordelijk voelen
Nadja Siersema	Gedeputeerde Duurzaamheid: wanneer er bestuurlijke nadruk gelegd moet worden inschakelen.	Niveau 4: Verantwoordelijk voelen
Projectleider		
Lonneke Hoekstra-Duursema	Verantwoordelijk voor de aansturing van de projectcoördinator en eventuele interne afstemming.	Niveau 4: Verantwoordelijk voelen
Projectcoördinator		
Emma Consenheim	Verantwoordelijk voor de algehele coördinatie en het beheer van het programma.	Niveau 4: Verantwoordelijk voelen
Data verzameling (Invalshoek A)		
Coördinator: Cyril Roels	Coördineren van gegevensverzameling en borging van datakwaliteit.	Niveau 3: Betrokken voelen
Vastgoed: Lukas Kruidhof	Verzamelen van gegevens met betrekking tot de energieprestaties van gebouwen en faciliteiten. Tevens verantwoordelijk voor inkoop van energie.	Niveau 2: Ondersteunen
Wagenpark: Peter Doornbos	Monitoring CO_2-uitstoot van wagenparkbeheer, aanleveren van de benodigde informatie en opstellen van een uitfaseringsplan.	Niveau 2: Ondersteunen

Energie: Kirsten Dijkstra	Energieregisseur provincie. Heeft overzicht van het verbruik van de organisatie, de GVO's en de EEO.	Niveau 2: Ondersteunen
Zakelijke reizen: Emma Consenheim (tijdelijke vervanging)		Niveau 2: Ondersteunen
OV-bureau Groningen Drenthe: Flip Konings f.konings@ovbureau.nl	Verzamelen van gegevens met betrekking tot de uitstoot van het OV-bureau. Aansturing van de gecontracteerde verhuurder richting ZE transport.	Niveau 2: Ondersteunen
Gebiedsontwikkeling Oostpolder B.V.: Petra Schuls-Wetterauw Petra@deoostpolder.nl	Verzamelen van gegevens met betrekking tot de uitstoot Gebiedsontwikkeling Oostpolder.	Niveau 1: Begrip hebben voor
Groningen Bereikbaar: Niek Panman n.panman@groningenbereikbaar.nl	Verzamelen van gegevens met betrekking tot de uitstoot Groningen Bereikbaar	Niveau 2: Ondersteunen
Havenschap Groningen Seaports: Peter Bouwsema P.Bouwsema@groningen-seaports.com	Verzamelen van gegevens met betrekking tot de uitstoot Havenschap Groningen Seaports.	Niveau 1: Begrip hebben voor
SNN: Jeffrey Bindervoet bindervoet@snn.nl	Verzamelen van gegevens met betrekking tot de uitstoot SNN, kennisdeling verduurzamen organisatie	Niveau 1: Begrip hebben voor
Waddenfonds: Jelske Leemeijer jelske.leemeijer@waddenfonds.nl	Verzamelen van gegevens met betrekking tot de uitstoot Waddenfonds, kennisdeling verduurzamen organisatie	Niveau 1: Begrip hebben voor
Prolander	Data via Provincie Drenthe. Alleen wagenpark is in eigen beheer. Hierdoor geen sleutelpersoon aangesteld. Data via Joost van der Wal Provincie Drenthe. E-mail: j.vanderwal@drenthe.nl	Niveau 1: Begrip hebben voor
Groningen Airport Eelde: Jeroen Kamphuis j.kamphuis@gae.nl	Verzamelen van gegevens met betrekking tot de uitstoot, kennisdeling en het verduurzamen van de organisatie	Niveau 1: Begrip hebben voor
Communicatie (Invalshoek C)		
Coördinator: Emma Consenheim	Ontwikkelen en uitvoeren van communicatiestrategieën (intern en extern).	Niveau 4: Verantwoordelijk voelen
Ondersteuning: Désirée Bosch	Ontwikkelen en uitvoeren van communicatiestrategieën (intern en extern).	Niveau 2: Ondersteunen
Samenwerking (Invalshoek D)		
Coördinator: Emma Consenheim	Inventarisatie van relevante kennis- en samenwerkingsbehoefte en aansturen van actieve invulling.	Niveau 4: Verantwoordelijk voelen

Samenwerkingsverband Convenant verduurzaming asfaltketen Noord-Nederland: Maurits Spoormans Cleo Offers	Samenwerkingsverband tussen markt (productielocaties, verwerkers en ingenieursbureaus) en opdrachtgevers (overheden)	Niveau 4: Verantwoordelijk voelen
Samenwerkingsverband Asfaltketen Bouwcirculair: Maurits Spoormans Cleo Offers Narsing Lakhi	Kennis opdoen om te komen tot lagere CO_2 uitstoot, MKI-reductie te realiseren en circulariteit te verhogen. Dit voor zowel de aanlegfase, beheerfase en sloopfase.	Niveau 1: Begrip hebben voor
Samenwerkingsverband Betonketen Bouwcirculair Cleo Offers Fryrk van der Molen	Kennis opdoen om te komen tot lagere CO_2 uitstoot, MKI-reductie te realiseren en circulariteit te verhogen. Dit voor zowel de aanlegfase, beheerfase en sloopfase.	Niveau 1: Begrip hebben voor
Samenwerkingsverband Circulair Groningen Drenthe Thor Ruiter	Kennisdeling over circulair inkopen	Niveau 1: Begrip hebben voor
Samenwerkingsverband Anders Reizen Op directieniveau - Gea Boerma Ambtelijk momenteel geen deelname wegens capaciteitsgebrek	Coalitie tussen meer dan 70 grote organisaties (commerciële partijen, banken en provincies) op het thema van het verduurzamen van mobiliteit	Niveau 1: Begrip hebben voor
Samenwerkingsverband P12 Cleo Offers Narsing Lakhi	Kennisdeling verduurzaming van GWW. Dit omvat vier sporen: verhardingen, kunstwerken, Schoon en Emissieloos Bouwen en Provinciale Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuur.	Niveau 1: Begrip hebben voor
Samenwerkingsverband PVOV (Provinciaal Vakgenoten Overleg Verhardingen) Maurits Spoormans	Dit is eigenlijk een samenwerkingsvorm van (vrijwel) alle provincies waarbij ontwikkelingen in verhardingen in zijn algemeenheid besproken worden maar doordat de grootste uitdagingen momenteel op duurzaamheid, circulariteit, innovatie en kwaliteitsbehoud gebied liggen, zou dit zeker wel als meerwaarde gezien kunnen worden.	Niveau 1: Begrip hebben voor
Samenwerkingsverband Leernetwerk circulaire bruggen en viaducten Jan Willem van Jaarsveld Cleo Offers Arjan Leggedoor	Innovaties, marktontwikkelingen en ontwikkelingen in wet- en regelgeving rondom gebruik van MKI in beton en staal worden besproken.	Niveau 1: Begrip hebben voor
Samenwerkingsverband Buyers Group Duurzaam Baggeren Harm Jan Wilzing Cleo Offers	Innovaties, marktontwikkelingen en ontwikkelingen, in relatie tot het convenant SEB worden besproken.	Niveau 1: Begrip hebben voor
Samenwerkingsverband PPW Provinciaal Platform Wagenparkbeheer IPO verband Peter Doornbosch	Delen van expertise en ophalen kennis	Niveau 1: Begrip hebben voor
Overige sleutelpersonen binnen het overkoepelende CO_2-management		
Menno Apperlo	Teamleider Milieu – Lid stuurgroep Duurzame Ontwikkeling	Niveau 2: Ondersteunen
Reinout Schoonebeek	Domeinleider Beleid – Lid stuurgroep Duurzame Ontwikkeling en Concernberaad	Niveau 2: Ondersteunen
Maurits Spoormans	Verantwoordelijk voor verduurzaming van scope 3 binnen GWW-projecten.	Niveau 1: Begrip hebben voor
Cleo Offers	Scope 3 inzicht en uitvoering interne audit CO_2-Prestatieladder.	Niveau 2: Ondersteunen

Germen Nuis	Beheer energiecontracten bouw, kennis van netcongestie en logistiek.	Niveau 1: Begrip hebben voor
Narsing Lakhi	Verduurzaming van de openbare ruimte (scope 3).	Niveau 1: Begrip hebben voor
Martin Grefte	Uitvoering interne audit CO_2-Prestatieladder.	Niveau 2: Ondersteunen
Natasja Tammenga	Uitvoering interne audit CO_2-Prestatieladder.	Niveau 2: Ondersteunen
Marike van Kooten-Kerssen	Juridische zaken: Ondersteuning bij het vullen van het wetgevingsregister	Niveau 2: Ondersteunen
Rubin Postma	Externe betrekkingen: jaarlijks afstemmen contact verbonden partijen en op de hoogte houden van veranderingen	Niveau 2: Ondersteunen
Robert Smit	Domeinleider Organisatie Ondersteuning – Lid Concernberaad	Niveau 1: Begrip hebben voor
Jan Dik	Teamleider van: Facilitair Beheer en Exploitatie gebouwen, Materieelbeheer en Klantcontact Op de hoogte zijn van de te nemen maatregelen in het PVA.	Niveau 1: Begrip hebben voor
Kirsten Dijkstra	Energieregisseur provincie Groningen	Niveau 2: Ondersteunen
Floor Harms	Teamleider HRM. Op de hoogte zijn van de te nemen maatregelen in het PVA.	Niveau 1: Begrip hebben voor
Maarten de Jong maarten.dejong@eemsdelta.nl	Gemeente Eemsdelta (medeaandeelhouder Groningen Seaports) – kennisdeling CO_2-Prestatieladder.	n.v.t.
Joost van der Wal j.vanderwal@drenthe.nl	Provincie Drenthe – Kennisdeling CO_2-Prestatieladder (medeaandeelhouder Prolander, OV-bureau)	n.v.t.
Bram Qualm bram.qualm@groningen.nl	Gemeente Groningen – contactpersoon gezamenlijke inkoop GVO's	n.v.t.
Tjeerd Kuiper Kuiper@hellemansconsultancy.nl	Hellemans Consultancy, contactpersoon gezamenlijke inkoop GVO's	n.v.t.

Ondersteuning
Om het project te versterken, werkt de provincie Groningen samen met De Duurzame Adviseurs, vertegenwoordigd door Maaike Kunst. Zij biedt strategisch advies en ondersteuning bij het behalen van trede 1 op de CO_2-Prestatieladder.

6.2 Communicatieplan

De jaarlijkse interne en externe communicatie over de footprint, de mogelijkheden voor individuele bijdrage van medewerkers en de voortgang van het plan van aanpak en doelstellingen, gebeurt conform het hiervoor opgestelde communicatieplan.

Het communicatieplan 2026-2027 is een vereist onderdeel van de CO_2-Prestatieladder en is onderdeel van het overkoepelende communicatieplan voor de Aanpak Duurzame Ontwikkeling. De onderwerpen zijn onlosmakelijk verbonden. Met die reden is ervoor gekozen om in één document op te stellen. Dit sluit aan bij onze doelstelling om integraal te werken.

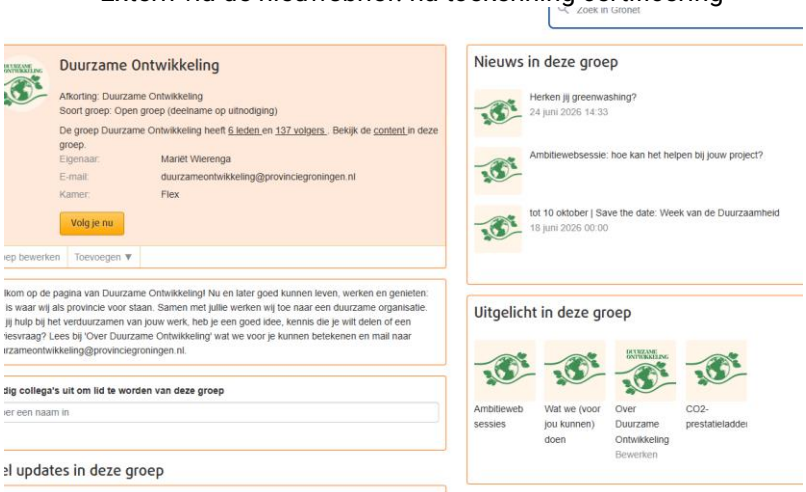
Dit communicatieplan dient als naslagwerk waarin de acties worden omschreven. Leidend in de dagelijkse werkzaamheden is de bijbehorende communicatiekalender (zie ook bijlage 6.6.). De communicatiekalender bevat de uit te voeren acties, koppelkansen en deadlines voor 2026. De

kalender dient als leidraad, maar er is ook nog ruimte om extra te communiceren over relevante ontwikkeling indien dit nodig is.

6.2.1 Communicatiemiddelen

Er wordt gecommuniceerd via de volgende pagina's:

- Eigen organisatiewebsite: CO_2-beleid - Provincie Groningen
- Eigen SKAO-pagina: Deelnemers CO_2-Prestatieladder | Gecertificeerde organisaties
- Intern via Intranet: provincie Groningen Intranet
- Extern via LinkedIn: na toekennen certificering
- Extern via de nieuwsbrief: na toekenning certificering

Figuur 7: Screenshot pagina Duurzame Ontwikkeling intranet provincie Groningen (Gronet)

6.2.2 Doelgroepen en boodschap

6.2.2.1 Kernboodschap communicatie

Hier, nu, later en elders goed kunnen leven, werken en genieten: dat is waar wij als provincie voor staan. Gezamenlijk werken wij toe naar een duurzame organisatie die als voorbeeld dient voor onze eigen medewerkers, medeoverheden, de Groningse samenleving en het bedrijfsleven. Deze kernboodschap staat centraal in alle communicatie uitingen voor alle doelgroepen. Per doelgroep wordt de toon en boodschap wel afgestemd.

Hierin is duurzame ontwikkeling een domein overschrijdend onderwerp waar integraliteit centraal staat. Door integraal te werken aan duurzaamheid verminderen we onze negatieve impact op de wereld en vergroten we onze positieve impact.

6.2.2.2 Doelgroepen (stakeholders)

In het communicatieplan zijn twee doelgroepen gespecificeerd: interne en externe stakeholders. Door het betrekken en informeren van de verschillende stakeholders vergroten we onze invloed en pakken we actief onze voorbeeldrol.

Door regelmatig te communiceren over onze mijlpalen informeren wij externe stakeholders over de Duurzame Ontwikkelingen binnen de provincie. Door kennis te delen, versterken en vergroten we ons bestaande netwerk. Dit kan nieuwe inzichten en samenwerkingsverbanden opleveren.

Door het bieden van handelingsperspectief in onze communicatie creëren we een groter verantwoordelijkheidsgevoel en ontstaat er eigenaarschap over het verduurzamen van eigen processen.

Interne doelgroepen (stakeholders)

Stakeholders binnen de eerste lijn zijn al direct betrokken met duurzame ontwikkeling. Door middel van reguliere overleggen zijn zij op de hoogte van de stand van zaken. Stakeholders binnen de tweede lijn zijn de partijen die we willen bereiken met dit communicatieplan.

- Eerste lijn:

  - Team Duurzame Ontwikkeling (DO)
  - Team Communicatie
  - Multiteam Duurzame Ontwikkeling (MUDO)
  - Gea Boerma
  - Stuurgroep Multiteam Duurzame Ontwikkeling
  - Kopgroep Duurzaamheid
- Tweede lijn:
  - Team Milieu
  - Sleutelpersonen CO_2-Prestatieladder
  - Medewerkers provincie Groningen
  - Proceseigenaren provincie Groningen
  - Directie
  - GS/PS

Hieronder een overzicht van de relevante overlegstructuren met interne stakeholders.

Tabel 16: Overlegstructuren interne stakeholders

Overleg	Frequentie
MUDO	Elke 5 weken
DO	Elke maandag om 09:00
Milieu	Elke dinsdag om 09:00
Kernteam CO_2-Prestatieladder	Elke twee weken
CO_2-Prestatieladder volledig team	Incidenteel
Afstemming communicatie - DO	Elke twee weken
Concernberaad	Elke woensdag
Stuurgroep	Eens in de zes weken
Kopgroep Duurzame Ontwikkeling, Klimaatadaptatie en Natuurinclusief	Drie keer per jaar een dagdeel

Externe doelgroepen (stakeholders)
Externe stakeholders betrekken wij door actief te informeren en onze voorbeeldrol uit te dragen.

6.2.3 Verantwoordelijke en planning

Op basis van onze doelgroepen en de strategische boodschap, is het communicatieplan als volgt opgebouwd:

Eigen website

Planning:	Jaarlijks in juni
Verantwoordelijke:	Emma Consenheim
We delen jaarlijks onze nieuwste inzichten en voortgang trots op onze eigen website. Hier kunnen onze klanten, partners en andere externe belanghebbenden zien welke impact we maken.	

SKAO-pagina

Planning:	Jaarlijks in juni
Verantwoordelijke:	Emma Consenheim
We delen jaarlijks onze nieuwste inzichten en voortgang trots op onze eigen website. Hier kunnen onze klanten, partners en andere externe belanghebbenden zien welke impact we maken.	

Interne communicatie

Planning:	Jaarlijks in november na de audit, doorlopend
Verantwoordelijke:	Emma Consenheim
Middelen:	Website, intranet, nieuwsbrief, LinkedIn
Intern delen we de meest actuele informatie en communicatie ter bewustwording van duurzaamheid via ons intranet. Dit is dé plek waar onze medewerkers alles kunnen volgen, van de nieuwste cijfers tot de stappen die we gaan zetten. We moedigen iedereen aan om mee te denken en te bijdragen, zodat we samen als organisatie het verschil maken. Daarnaast organiseren we bijeenkomsten om het bewustzijn van medewerkers verder te vergroten.	

7 Invalshoek D: Samenwerking

7.1 Inventarisatie kennis- en samenwerkingsbehoeftes

Elk jaar wordt de kennis- en samenwerkingsbehoefte binnen onze organisatie geïnventariseerd en geanalyseerd. Daarnaast zal er jaarlijks afgewogen worden of voortzetting van de samenwerking meerwaarde heeft. Binnen de provincie Groningen zijn er de volgende kennis- en samenwerkingsbehoeften:

- **Informeren duurzaam vastgoed:** Provincie Groningen loopt voor op andere provincies in het effectief verduurzamen van vastgoed, met name in relatie tot de mogelijkheden bij netcongestie. De provincie deelt graag de ontwikkelde kennis en ervaring met anderen (VG01). Tegelijkertijd is voor het toepassen van alternatieve warmtebronnen, zoals aquathermie, vergunning van de activiteiten nodig van de gemeente, ook hier heeft de provincie een informerende functie (VG07).
- **Duurzame huurlocaties:** Voor het verduurzamen van huurlocaties is samenwerking met pandeigenaar van belang, zonder toestemming om aanpassingen in het pand door te voeren, is verduurzaming niet mogelijk (VG04).
- **Vastgoed waddenfonds:** Het Waddenfonds wil het gehuurde pand verder verduurzamen en heeft behoefte aan kennis over koelingsmogelijkheden (VG15).
- **Inrichting bouwplaatsen:** Gebiedsontwikkeling Oostpolder gaat in de toekomst bouwplaatsen inrichten, om dit duurzaam vorm te geven is goede samenwerking met de aannemers van belang (EB04).

7.2 Inventarisatie relevante samenwerkingsverbanden

De volgende samenwerkingsverbanden zijn geïnventariseerd binnen de provincie Groningen:

- Circulair Groningen Drenthe
- Anders Reizen
- P12
- PPW Provinciaal Platform Wagenparkbeheer IPO verband

Om onze invloed te vergroten in de waardeketen is gekeken naar de directe relaties, waarbij de volgende samenwerkingsverbanden zijn geïnventariseerd:

- Convenant verduurzaming asfaltketen Noord-Nederland
- PVOV (Provinciaal Vakgenoten Overleg Verhardingen)
- Buyers Group Duurzaam Baggeren
- Asfaltketen Bouwcirculair
- Betonketen Bouwcirculair
- Inkoopplatform Noord-Nederland
- Krachtenbundeling Rijk Regio circulaire economie
- Leernetwerk circulaire bruggen en viaducten

Voor verdere toelichting per kennisbehoefte en/of samenwerkingsverband, zie het document Inventarisatie samenwerkingsverbanden.